Vlaams Parlement

vergadering **C157**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn

van 7 maart 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over fotovoltaïsche panelen (PV-panelen) in Vlaanderen
– 1241 (2017-2018) 4

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, en aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het ecologisch omkaderen van zonne- en windparken
– 1243 (2017-2018) 5

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de preventie van gaslekken en de bewustmaking erover
– 1244 (2017-2018) 9

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de mogelijke vertraging bij de invoering van de digitale meter
– 1245 (2017-2018) 11

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de compensatieregeling bij het wegvallen van de terugdraaiende teller
– 1295 (2017-2018) 16

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over premies voor thuisbatterijen
– 1246 (2017-2018) 19

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de strengere isolatienormen
– 1249 (2017-2018) 21

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het creëren van een draagvlak voor windmolens
– 1323 (2017-2018) 25

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de nieuwe Vlaamse cijfers over het potentieel aan zonne- en windenergie
– 1325 (2017-2018) 30

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het wegwerken van financiële drempels voor laadpalen
– 1324 (2017-2018) 32

VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de plaatsing van zonnepanelen op daken van sportinfrastructuur in Vlaanderen
– 1344 (2017-2018) 34

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energielening
– 1193 (2017-2018)
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het inperken van de Vlaamse energielening
– 1206 (2017-2018) 38

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over fotovoltaïsche panelen (PV-panelen) in Vlaanderen – 1241 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, op 5 juli 2016 keurde de Vlaamse Regering uw conceptnota goed, het 'Zonneplan'. Dit plan is erop gericht om zonne-energie opnieuw aantrekkelijk te maken. Er is – zoals u zelf altijd zegt – nog heel wat potentieel. U hanteerde zelfs de slogan 'Voor iedere Vlaming één zonnepaneel'.

Op basis van een bevraging van iChoosr bij duizend Vlamingen blijkt dat 72 procent van de ondervraagden niet overweegt om zonnepanelen te plaatsen. Zes op de tien daarvan zeggen dat dit is vanwege de prijs. Daaruit besluiten zij dat de Vlaming goedkope stroom belangrijker vindt dan groene stroom. Opmerkelijk in deze studie is dat de respondenten de prijs van een PV-installatie totaal verkeerd, namelijk veel te duur, inschatten.

Minister, u onderneemt tal van initiatieven om het imago van het product fotovoltaïsche panelen (PV-panelen) opnieuw aantrekkelijk te maken. Iedere enquête is wat ze is, maar wanneer dergelijke conclusies in de media verschijnen, kunnen we zeggen dat dat vervelend is, maar we kunnen er ook een aantal conclusies uit trekken.

Er bestaan tal van waardevolle beleidsinstrumenten om investeringen in PV-panelen te stimuleren. Denken we maar aan de energielening en de groepsaankopen. Toch blijkt uit de bevraging dat er twee knelpunten zijn. Het eerste is de investeringskost, met een zekere overschatting. Minister, wat zult u ondernemen om, naast het promoten van zonne-energie, de Vlaming beter te sensibiliseren en in te lichten over de werkelijke kostprijs van PV-panelen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, het is niet alleen u maar meerdere mensen opgevallen dat ik vanaf dag één dat ik minister van Energie mocht zijn de plaatsing van zonnepanelen opnieuw heb gepromoot. Het was geen gemakkelijke situatie, en ik moet eerlijk toegeven dat het geheel van alles wat ermee te maken heeft, vrij complex is. Voor de mensen is het niet altijd even begrijpbaar.

We hebben een heleboel initiatieven genomen. Dat zegt u ook. En we zijn op dit moment nog bezig. Op dit moment loopt de grootschalige sensibiliseringsactie 'Nomineer een dak'. We werken ook een modelbestek uit voor de plaatsing van PV-installaties op overheidsdaken, en een businessmodel voor de realisatie van PV-projecten op daken van bedrijven waarin de werknemers zullen kunnen participeren. Er komt ook een zonnegids. Daarbij is het uiteraard belangrijk dat investeerders een goed beeld krijgen van de investeringskost en van de rendabiliteit van een project. Ik merk dat daar dikwijls wat draagvlak onderuit wordt gehaald door een aantal spelers die meedoen aan het debat. De rendabiliteit hangt ook nog af van andere factoren dan de investeringskost, zoals de oriëntatie, de hellingshoek, de beschaduwing en de huidige elektriciteitsfactuur. Om de burger daarover goed te informeren, heb ik vorig jaar samen met de administratie de zonnekaart gelanceerd. Inmiddels hebben meer dan 525.000 burgers, bedrijven en organisaties de zonnekaart gebruikt. Dat is gigantisch! Daarbij krijgt men telkens een raming van de investeringskost en de terugverdientijd. Dit kan ook gedownload worden in de vorm van een gedetailleerd rapport met de verwachte investeringskosten, besparingen en inplanting.

Mijnheer Gryffroy, ik denk dat dat het beste instrument is om datgene te verhelpen waarnaar u verwijst: de zonnekaart volop gebruiken en promoten, en dus nog meer bezoekers dan die 525.000 aantrekken. Zo zullen ze merken dat het wel degelijk interessant is om PV-installaties te plaatsen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, dank u wel voor het antwoord. 72 procent van de ondervraagden zegt niet van plan te zijn een installatie te plaatsen omdat de panelen te duur zouden zijn. Nu begeef ik mij op zeer glad ijs omdat ik economisch liberaal denk en ik hier straks misschien moet pleiten voor een soort van systeem. Ik heb zelf eens offertes gevraagd voor 1000 vierkante meter. Ik heb er vijftien ontvangen. Je kunt ze niet vergelijken met elkaar en ze variëren met prijzen tussen de 1000 en 2000 euro per kilowatt of per eenheid. In de ene offerte zijn bepaalde zaken inbegrepen, in de andere niet. Je hebt een paar dagen studiewerk nodig om de offertes te vergelijken. Dat is natuurlijk de vrije markt. Iedereen mag zelf bepalen hoe een offerte eruitziet. Maar misschien moeten we met de zonnekaart eens duidelijk communiceren dat een normale prijs zonder bijvoorbeeld specifieke problemen met de verankering op het dak ergens rond de zoveel euro per kilowatt moet liggen? Minister, kan dat op die zonnekaart? Of is daarin al voorzien?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: De zonnekaart geeft een indicatieve prijs aan. Mijnheer Gryffroy, u krijgt offertes die zeer sterk afwijken van die indicatieve prijs op de zonnekaart, die uiteraard niet vastligt – ik denk niet alleen economisch liberaal, ik ben een liberaal, we gaan met die zonnekaart dus geen vaste prijs opleggen waaraan iedereen zich moet houden.

U verwijst naar een enquête van iChoosr. Ik verwijs naar de enquête van het Vlaams Energieagentschap (VEA) zelf, in augustus 2017. Die toonde aan dat 15 procent van de mensen een offerte hadden aangevraagd en dat nog 29 procent van de mensen van plan waren om het te doen. We hebben het hier over mensen die de zonnekaart hebben bezocht. Dat ondersteunt dus absoluut mijn stelling dat die zonnekaart een beter instrument is en ook een betrouwbaarder enquête dan die van iChoosr, dat toch een commerciële speler op de markt is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, en aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het ecologisch omkaderen van zonne- en windparken
– 1243 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Windparken en zonneparken met panelen op de grond nemen nogal wat ruimte in. Dit heeft een impact op het landschap en op de fauna en flora. Het creëert ook mogelijkheden om in een ecologische omkadering te voorzien. Zeker bij participatieve modellen waaraan coöperaties, steden en gemeenten, kunnen meewerken. Op die manier krijgt de opgewekte duurzame energie ook een ecologische waarde voor de biodiversiteit van het terrein.

Tussen de fotovoltaïsche panelen (PV-panelen) van een zonnepark wordt er ruimte vrijgehouden zodat ze niet in elkaars schaduw staan. De gipsberg in Zelzate is

daarvan een typisch voorbeeld. Zo kan men een optimaal rendement garanderen. Maar je kunt er nog meer mee doen. Men kan kiezen voor planten en bloemen om bijvoorbeeld de bijen- en insectenpopulatie positief te beïnvloeden. Er zijn ook goede praktijken waarbij grondgemonteerde PV-installaties iets verhoogd worden zodat zelfs schapen kunnen grazen onder de PV-panelen. Dit geldt ook voor eventuele vrije en beschikbare ruimte rond de windmolens.

Minister, wat zijn de mogelijkheden en het potentieel om op het terrein van de zonne- en windmolenparken ecologische initiatieven te ontplooien die de biodiversiteit ondersteunen? Hebben we dat al onderzocht in Vlaanderen? Zijn er daarvoor al goede praktijken of stimulerende initiatieven?

Op welke manier zou de Vlaamse overheid de uitbaters van zonne- en windmolenparken kunnen sensibiliseren om het terrein ecologisch te ontwikkelen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, ik zou er graag op wijzen dat mijn antwoord gecoördineerd is met minister Schauvliege, die voornamelijk bevoegd is over het onderwerp van uw vraag. Maar gezien de uitstekende samenwerking binnen de Vlaamse Regering heb ik dit met haar gecoördineerd.

Wat betreft de ervaringen met de mogelijkheden en resultaten van een gerichte ecologische ontwikkeling binnen zonne- en windmolenparken, moeten we vandaag vooral aan voorbeelden uit het buitenland refereren.

In zonneparken kan de ruimte tussen de zonnepanelen inderdaad gebruikt worden om aanvullende biodiversiteit te creëren. Het gaat daarbij evenwel over kleinere oppervlakten, zeker bij een oost-westopstelling van de panelen, waarbij de grondoppervlakte maximaal benut wordt. Daardoor blijven de mogelijkheden tot natuurontwikkeling meestal beperkt tot de smalle onderhoudspaden. In Vlaanderen is momenteel een grootschalig voorbeeld in ontwikkeling op het industrieterrein Kristalpark in Lommel. De open ruimtes in het geplande megazonnepark zullen hier ontwikkeld worden als stapstenen en verbindingsgebieden voor beschermde soorten die in de omliggende natuurgebieden voorkomen. Ze vormen geen alternatief voor de echte leefgebieden. Wel heeft de ontwikkelaar van het park, de Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM), op voorhand overleg gepleegd met Natuurpunt. Zij hebben samen een oplossing gezocht om het evenwicht tussen energie en fauna te bewaren. Zonneparken kunnen bijkomende kansen bieden voor algemene soorten van dagvlinders, wilde bijen en andere soortgroepen, dus voor de lokale biodiversiteit, en kunnen tegelijk corridors creëren tussen leefgebieden van en voor zeldzamere soorten. De zones binnen de zonneparken zelf zijn voor zeldzamere natuur in regel niet geschikt als leefgebied wegens de te beperkte oppervlakte.

Het uitvoeren van ecologische initiatieven in windmolenparken moet lokaal goed worden afgewogen. Een grotere biodiversiteit kan leiden tot extra problemen. Wat de windmolenparken betreft, wordt in eerste instantie verwezen naar omzendbrief RO/2014/02 van 25 april 2014: 'Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines'. Deze omzendbrief schept een kader voor de optimale inplanting van grootschalige windturbines vanuit een aantal basisprincipes waaronder duurzaam ruimtegebruik.

Het uitvoeren van ecologische initiatieven in zowel windmolenparken als zonneparken moet lokaal geval per geval goed afgewogen worden en is afhankelijk van het vooropgestelde doel: hetzij het verhogen van de lokale basisbiodiversiteit, hetzij het creëren van een verbindingsfunctie tussen omliggende natuurgebieden, of beide samen. Bij het ontwikkelen van dergelijke projecten kan de initiatiefnemer voor ecologische begeleiding steeds terecht bij het Agentschap voor Natuur en Bos of bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.

We zullen dit dus case per case aanpakken. Dat vanuit een algemeenheid doen, is veel moeilijker. Ik stel voor dat u eventuele bijkomende vragen over dit onderwerp stelt aan mijn goede collega Joke Schauvliege. Vragen die aanleunen bij mijn eigen bevoegdheid, beantwoord ik natuurlijk graag zelf.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, dank u. Deze vraag kan inderdaad ook aan minister Schauvliege worden gesteld. Maar ik heb de vraag doelbewust aan u gesteld omdat het hier ook gaat over sensibilisering. Als je kunt aantonen dat de grond die voor hernieuwbare energie wordt gebruikt, nog andere nuttige bestemmingen kan hebben, kan dit het draagvlak vergroten. Ik weet dat er in Oost-Vlaanderen met het Windplan sprake van was dat de projectontwikkelaars een bepaald bedrag in een fonds moesten steken, met de bedoeling om iets meer te kunnen doen voor de biodiversiteit dan enkel het onkruid te laten groeien en een of twee keer per jaar weg te maaien. Ik weet ook dat er een decreet inzake ruimtelijke ordening bestaat waardoor je project per project dingen kunt doen in agrarisch gebied om biodiversiteit te creëren. Maar dat is lokaal. De vergunningverlenende overheid is daar de lokale overheid. Zij kunnen beslissen om bijvoorbeeld de zonnepanelen hoger te plaatsen, enzovoort.

Ik vond het een leuk initiatief. Toen mijn medewerkers ermee bij mij kwamen, moest ik eventjes lachen. Er was een artikel verschenen: 'Kunnen zonneparken een plek vormen voor bijen en gewassen?' Daar stond dan een fotootje bij van een bij op een zonnepaneel. Achteraf dacht ik: bijen slaan wél aan bij de mensen. Als u beide kunt combineren in uw communicatie, zou u twee vliegen in één klap kunnen slaan, ook al bent u niet de minister van Natuur.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik ben blij met deze vraag. Ik dacht dat de heer Gryffroy het licht had gezien. Maar blijkbaar zijn het zijn medewerkers die het licht hebben gezien. Dat is op zich ook goed. Zij kunnen u ook inspireren, mijnheer Gryffroy.

Ik ben heel erg bezorgd om de biodiversiteit. Soms, en zeker in energiekringen, wordt daar wat neerbuigend over gedaan omdat de belangen tegenstrijdig lijken. Er moet een goed afwegingskader zijn. Soms heb ik het gevoel dat men biodiversiteit inroept als een schijnargument om goede projecten niet te laten doorgaan. Dat wil niet zeggen dat er soms echte, terechte bezwaren zijn. Er is nog heel wat ruimte om hernieuwbare energie en biodiversiteit te combineren. Ik ben vragende partij om daarin verder initiatieven te nemen. Ik steek mijn hand uit om daar eventueel samen verder werk van te maken.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): We hebben in de sfeer van natuur en milieu veel dergelijke voorbeelden waarbij je met meerdere compartimenten zit die al eens met elkaar conflicteren. We zijn uiteraard allemaal een groot voorstander van groene energie, maar we zijn ook voorstander van open ruimte. Wat en hoe kies je hier? De heer Gryffroy vraagt zich af hoe je beide eventueel kunt combineren. Persoonlijk vind ik, als het over zonnepanelen gaat, dat we eerst de daken moeten vullen. We hebben nog daken genoeg, ook heel grote, industriële daken. Mij lijkt het belangrijker om eerst die vol te leggen dan om hectaren open ruimte vol te leggen. Deze afweging van hoe we daarmee omgaan, moet constant worden gemaakt. Hoe belangrijk groene energie ook is, natuur en milieu zijn dat ook. Je moet die twee met elkaar verzoenen. Wat mij betreft: eerst de daken vol en dan de open ruimte.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, ik dacht dat deze vraag vanuit de diepste vezels van uw lichaam kwam, maar blijkbaar heeft uw medewerker u toch moeten overtuigen om hem te stellen, zo te horen. Ik heb er wel begrip voor. Ik ben absoluut voor sensibilisering voor de omgeving, de natuur en het feit dat er daar opportuniteiten zijn. Ik heb trouwens die ervaring al gehad met mijn vorige bevoegdheid, met de windmolenparken op zee. Op dat vlak zijn de resultaten daar zeer bemoedigend. De biodiversiteit is in die windmolenparken alleen maar toegenomen omdat er bijvoorbeeld geen scheepvaartverkeer mogelijk is. Nieuwe vissoorten hebben zich daar gevestigd en zijn zich daar nu volop aan het voortplanten. De natuur doet er haar werk.

Hernieuwbare-energie-installaties zijn dus niet, zoals sommigen denken, altijd een nadeel. Ze kunnen ook een voordeel zijn.

Mijnheer Vandaele, ik geef u 100 procent gelijk. Sommige criticasters zeggen dat we een aantal zaken niet kunnen ontwikkelen omdat we geen plaats genoeg hebben. Het is een kwestie van gezond verstand. Wij hebben inderdaad weinig plaats om hernieuwbare-energie-installaties te plaatsen omdat wij een zeer dichtbevolkt land zijn. Maar er zijn weinig regio's in Vlaanderen die zoveel daken hebben. Wij hebben een ongelooflijk potentieel aan daken. Die daken zouden meer en optimaler moeten worden benut.

Mijnheer Gryffroy, dan hebben wij zonnedelen nodig, en alle drempels dit dat zonnedelen bemoeilijken, moeten weg. Mijnheer Vandaele, wij moeten dus inderdaad de beschikbare ruimte niet automatisch beginnen in te nemen. In sommige gevallen kan het niet anders. Het windmolenpark in het Kristalpark in Lommel wordt het grootste van de Benelux. Die molens kun je niet zomaar op daken plaatsen, zeker als je daarbij rekening houdt met de afname.

Het is belangrijk dat wij die zaken stimuleren. Maar ook hier heb ik als liberaal dezelfde overtuiging, mijnheer Gryffroy: ik houd niet van verplichten. Ik ga dus niet zeggen dat er in een fonds moet worden gestort en dat er van alles moet worden verplicht. Het is een kwestie van stimuleren en motiveren.

Mijnheer Danen, wij moeten inderdaad stoppen met de biodiversiteit neerbuigend te behandelen wanneer het over energie gaat. Er zijn inderdaad soms heel terechte bezwaren. We moeten die bezwaren ernstig nemen. Maar het enige probleem is dat een aantal mensen soms terechte bezwaren verkrachten – als ik het woord mag gebruiken – door belachelijke argumenten aan te halen om toch maar geen windmolens in de buurt of in een bepaald gebied te hebben. Meestal heeft het te maken met andere redenen, maar ze misbruiken het argument biodiversiteit. Het stond vorige week nog in de krant, en ik zie het regelmatig passeren: de gemeentebesturen halen meestal niet het negatieve advies aan omwille van de biodiversiteit. Het is meestal omdat de huizen minder waard zouden kunnen zijn en omdat de burgers eventueel zouden kunnen protesteren. Daar hebben we toch wel ervaring mee.

Ik vind het een goede suggestie van uw medewerker, mijnheer Gryffroy. Ik sta er zeker voor open.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Als het niet vanuit het diepste van mijn eigen vezels komt, mag ik toch wel eens luisteren naar de ideeën van anderen?

Mijnheer Vandaele, uiteraard is de volgorde: eerst de daken en dan de open ruimte. Maar we hebben ook open ruimte die we daar eventueel voor kunnen gebruiken. Denk aan de spoorwegbermen van de NMBS. Open ruimte of niet, je kunt daar op de grond zonnepanelen plaatsen. Daar zijn geen daken. De vraag is dan of je, wanneer je dat doet, rekening kunt houden met biodiversiteit.

Ik ben ook niet voor verplichtingen en voor het storten in een fonds. Dat wou indertijd een blauwe gedeputeerde in Oost-Vlaanderen doen. Hij werd toen – gelukkig – teruggefloten door onze minister-president. Maar het kan wel een vorm van sensibilisering zijn als je aan de mensen kunt vertellen dat je met bepaalde mogelijkheden inzake biodiversiteit een project niet enkel op hernieuwbare energie focust maar op de combinatie van hernieuwbare energie en natuur.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de preventie van gaslekken en de bewustmaking erover
– 1244 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Gas kan gevaarlijk zijn en nare gevolgen hebben. Een gaslek kan door een vonk een ontploffing veroorzaken. Recent gebeurde het nog in Antwerpen. Regelmatig lezen we berichten in de media over gaslekken en de mogelijke gevolgen van een slechte aansluiting, verouderde of niet-onderhouden installaties, een probleem met het netwerk of een ongeval door werkzaamheden.

Men zegt altijd dat een verwittigd man of vrouw er twee waard is. Daarom is het belangrijk om de bevolking goed te sensibiliseren over de gevolgen en haar bewust te maken van de signalen die wijzen op gevaar. Preventie is een van de bevoegdheden die met de zesde staatshervorming is overgekomen naar het Vlaamse Gewest.

Minister, op welke manier kan het Vlaamse Gewest een bijdrage leveren tot de preventie van gaslekken?

Wat doen de distributienetbeheerders voor het sensibiliseren van de burgers met betrekking tot het herkennen van gaslekken, het adequaat optreden om deze te voorkomen en op te lossen? Hoe wordt u hierin geconsulteerd?

Op welke manier wordt de huidige preventie van gaslekken geëvalueerd en eventueel bijgestuurd?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, het is inderdaad zo dat elk gaslek geregistreerd wordt in functie van zowel interne als externe opvolging. Dit gebeurt onder andere voor de jaarlijkse rapportering aan de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. Om methaanemissies te voorkomen en te beperken, gelden volgende preventieve maatregelen: de beproeving van nieuw aangelegde gasleidingen; de periodieke inspectie van het gasnetwerk via een toestandsgebonden lekpeiling; de breukgevoelige leidingen worden vervangen volgens vastgelegde saneringsprogramma's; de leidingen met verhoogd lekratio worden risicogebaseerd vervangen. Verder zetten de netbeheerders ook in op sensibiliseringsacties ter voorkoming van graafschade en wordt er gestreefd naar emissievrije exploitatie- en onderhoudstechnieken.

In het kader van de sensibilisering van burgers met betrekking tot het herkennen van gaslekken en het adequaat optreden om deze te voorkomen, zetten de distributienetbeheerders vooral op volgende acties in: het aardgas wordt geodoriseerd, zodat een eventueel gaslek ver beneden de gevaardrempels opgemerkt wordt; op de gasmeters zijn stickers aangebracht, zodat burgers weten bij wie ze

terecht kunnen voor een melding over gaslekken; daarnaast is de relevante informatie uiteraard ook te vinden op de websites.

Wat het oplossen van eventuele lekken betreft, kan ik u meedelen dat er een prioritair telefoonnummer bestaat voor het melden van lekken, en dat veiligheidsinstructies door telefoonoperatoren worden doorgegeven. Interventieteams staan 24 op 24 uur klaar en kunnen rekenen op voertuigen die prioritair doorrijden om snel ter plaatse te geraken.

Deze maatregelen gebeuren onder het toezicht van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. Dat zijn dus allemaal federale collega's. De algemene directie Kwaliteit en Veiligheid, afdeling Veiligheid, vraagt een jaarlijkse rapportage van de gaslekken alsook informatie over incidenten op het gasnet op.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, zeker wat betreft alle leidingen buiten de woningen is alles vrij goed gemonitord. Daar schuilt niet het grootste gevaar. Maar bij graafwerken kan er zich altijd een ongeval voordoen. In nieuwbouw is het probleem ook niet groot omdat de teller in een geventileerd lokaal moet staan. Het moet dan wel ventilatie zijn met een onder- en bovenverluchting. In publieke gebouwen is er over het hele traject van de gasleiding een gasdetectiesysteem geplaatst, dat het gas automatisch afsluit wanneer er gas wordt gedetecteerd. Het grootste gevaar schuilt in de oudere gebouwen, waar de teller, of de tellers als het gaat om meerdere woningen, staat of staan in een niet-geventileerd lokaal waar er nog geen renovatie is gebeurd. Mijn idee was om bij de uitrol van de digitale meter vanaf 2019, waarbij de gasteller zal worden vervangen, daar waar men een potentieel gevaar ziet omdat de teller in een niet-verlucht gedeelte van de woning of in een miezerige kelder staat, aan de bewoners te zeggen dat zij ook voor een aantal dingen moeten zorgen om in veilige omstandigheden te kunnen blijven verbruiken.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, u doet een aantal interessante suggesties. De leidingen buiten de woningen worden inderdaad gemonitord. Maar als je een gaslek wilt detecteren, gebeurt dat vooral op de plaats waar de meters staan, en daar komt nooit iemand. Dat is het grootste gevaar. Ik heb het zelf een aantal jaren geleden ondervonden. De poetsvrouw had een gaslek waargenomen. Toevallig stonden op die plek ook de poetsbenodigdheden. Op die manier heeft mijn poetsvrouw mij gered en kan ik nog altijd u tot dienst zijn, mijnheer Gryffroy. Zo kan ik nog minister zijn, want anders was ik er misschien al niet meer.

Het is belangrijk dat we een aantal praktische tips meegeven. Bij de plaatsing van de digitale meters zal een eventueel gaslek beter kunnen worden gedetecteerd. Een onverwacht hoog verbruik zou kunnen wijzen op een gaslek. Bij de plaatsing van de digitale meters moeten we goed bekijken op welke plaats ze worden geplaatst en hoe wij in bijkomende preventie van gaslekken kunnen voorzien.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dit is inderdaad het momentum. Achteraf zal men nauwkeurig kunnen opvolgen of men een gaslek heeft, maar ook op het moment van installatie, om dan eventueel aanbevelingen te doen aan de bewoners om de gasteller in sommige gevallen in veiliger situaties te laten opstellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de mogelijke vertraging bij de invoering van de digitale meter
– 1245 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De introductie van de digitale elektriciteitsmeter in Vlaanderen is noodzakelijk voor de energietransitie, maar ook omdat de bestaande meters niet meer worden geproduceerd. Het is ook nodig voor de innovatie, omdat je dan met een slim netwerk en batterijtechnologie meer kunt uitrollen en meer kunt werken als je ook een digitale meter hebt. Er is beslist om de digitale meter vanaf 1 januari 2019 uit te rollen.

De modaliteiten werden bepaald en het plan van aanpak om te starten met de nieuwbouw, met energetisch gerenoveerde woningen, woningen met een budgetmeter en eigenaars van zonnepanelen is vastgelegd Daarbij biedt men de mogelijkheid dat wie voor 2020 zonnepanelen plaatst, gedurende vijftien jaar geniet van het concept van een terugdraaiende teller. Ook al gaat men een digitale meter plaatsen, het concept van een terugdraaiende teller blijft behouden. Installaties vanaf 2021 zullen genieten van een compensatie. Deze ingreep moet zonnepanelen blijvend financieel aantrekkelijk maken.

Om de kosten te drukken, werd geopteerd voor een basismodel dat eigenaars eventueel kunnen uitbreiden met slimme toepassingen om volledig te kunnen inspelen op de mogelijkheden van een slim netwerk en nieuwe technologische innovaties zoals de thuisbatterijen of andere toepassingen zoals het tijdelijk uitsturen van bepaalde toepassingen.

Ondertussen zien we dat de Vlaamse netbeheerders de productie van de digitale meter hebben gegund aan het samenwerkingsverband van IBM België en het Franse Sagemcom. Er werd gesproken over een totale kost van 1,5 miljard euro. Dat is een getal dat indertijd is vastgelegd door de regulator. Het stond in het laatste rapport van de regulator. Volgens mij is dat niet de prijs die is geverifieerd bij de aanbesteding. Het zou betekenen dat de gemiddelde klant voor de digitale meter jaarlijks ongeveer 16,3 euro en 11,59 euro zou betalen, althans volgens de media. Men baseert zich daarvoor op een studie van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG).

We weten dat de VREG die cijfers zelf heeft genuanceerd. Ze gaven al aan dat dit waarschijnlijk een overschatting is en uiteraard afhankelijk is van de uiteindelijke keuze van de digitale meter. In de pers is gezegd dat er een samenwerking is met IBM en het Franse Sagemcom, en dan heeft men de oude prijzen van de VREG-studie genomen om te zeggen: dat zal de kostprijs zijn. Dat is wel niet afgetoetst met de huidige aanbesteding.

Het was de bedoeling om samen met de gefaseerde uitrol van de digitale meter ook het slimme datasysteem Atrias te lanceren. Dit datasysteem maakt het mogelijk de zelfgeproduceerde stroom achteraf te vermarkten. Atrias is een gezamenlijk initiatief van distributienetbeheerders uit het hele land, waar ook de leveranciers aan moeten worden gekoppeld. Atrias werd opgericht als een clearinghouse. Atrias is het uitwisselingsplatform voor de Belgische elektriciteits- en aardgasmarkt en moet de gegevensuitwisseling op de energiemarkt tussen leveranciers en distributienetbeheerders beter laten verlopen door een uniform en centraal systeem.

Minister, wat zal de totale kostprijs zijn voor de uitrol van de digitale meter? Wat is de impact op de consumenten, niet voortgaand op wat in de pers staat, want de pers baseert zich op een rapport van de regulator? Wat zijn de concrete gevolgen van de vertraging van de lancering van Atrias? Wat is de reden van die vertraging? Welke nieuwe timing wordt vooropgesteld? Op welke manier heeft dit een impact op de geplande uitrol van de digitale meters? Vanaf wanneer kunnen app-ontwikkelaars aan de slag met de nieuwe mogelijkheden van de digitale meter? Slimme, digitale meters bieden natuurlijk de meeste toekomst. Hoe gaat u de ontwikkeling verder ondersteunen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: In het rapport van de VREG over de kosten-batenanalyse wordt inderdaad een bedrag vermeld van 1,3 miljard euro bij een uitrol over twintig jaar. De VREG schat de impact voor de consument alvast rond 1 euro per maand voor gas en 1,30 euro voor elektriciteit. De VREG nuanceert echter zelf deze cijfers en stelt dat dit een worstcasescenario zou zijn en dus een overschatting. De verdisconteerde baten voor de maatschappij overstijgen echter de kosten ruimschoots, wat resulteerde in een netto constante waarde van 336 miljoen euro. Ik kan helemaal niet verklaren waar het cijfer van 1,5 miljard euro vandaan komt dat de journalist in zijn artikel aanhaalt. In elk geval maakte de VREG nog geen nieuwe berekening.

Een vertraging in de lancering van Atrias zal wat mij betreft geen invloed hebben op de uitrol van digitale meters. Ik blijf vasthouden aan de timing om na een testfase in het vierde kwartaal van 2018, vanaf 1 januari 2019 te starten met de geplande gefaseerde uitrol van de digitale meter.

De CEO's van zowel Eandis als Infrax zijn hiervan op de hoogte. Ik heb hun duidelijk meegedeeld dat ik me aan die timing wil houden. Appontwikkelaars zullen in het overgrote deel van de gevallen gebruikmaken van de informatie die ten minste op secondebasis uit de gebruikerspoort van de digitale meter stroomt. Deze poort is operationeel zodra de digitale meter wordt geplaatst, en ze zullen in die zin geen last ondervinden van een eventuele vertraging bij Atrias.

In dit kader kan ik trouwens meegeven dat de Vlaamse Regering vorige week heeft beslist om op de Vlaamse digitale meter een extra snelle gebruikerspoort te plaatsen. Deze poort kan aan een hogere frequentie dan per secondebasis data beschikbaar stellen. Door het plaatsen van de snelle gebruikerspoort die de spannings- en stroommetingen met een veel hogere frequentie – 2 kilohertz of 2000 keer per seconde – beschikbaar stelt, wordt de digitale meter in Vlaanderen veel toekomstbestendiger. Het laat immers toe om een grotere hoeveelheid applicaties toe te passen.

Een van die toepassingen is de zogenaamde niet-intrusieve vermogensmeting met hoge bemonsteringsfrequentie. Dit is een technologie die op basis van het verbruikspatroon verschillende toestellen zoals waterkoker, frigo, wasmachine kan identificeren. Om energie te kunnen besparen, is het immers belangrijk een goed zicht te hebben op het elektriciteitsverbruik van ieder toestel. Die kennis laat toe na te gaan hoe je het energieverbruik kunt reduceren, door bijvoorbeeld een nieuwer en zuiniger model aan te schaffen of het toestel op een slimmere manier te gebruiken.

– Bart Nevens treedt als voorzitter op.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dat artikel is verschenen op donderdag 5 februari in De Morgen en werd geschreven door Lieven Desmet. Er staan getallen in die volgens

mij niet zijn geverifieerd. Ik vind het ook kwalijk omdat het de beeldvorming rond digitale meters compleet onderuithaalt. Ik was dan ook verwonderd dat u daar niet op hebt gereageerd. Minister, u bent een goed communicator, u zou dat beter doen dan ik kan.

Minister, we geloven allemaal in de digitale meter. De socialisten hebben het daar iets moeilijker mee. Dat ondervind ik in debatten met bijvoorbeeld Bruno Tobback, die behoudsgezinder is op dat vlak. Het is wel de toekomst. Mocht Atrias op tijd klaar zijn, dan is dat nice to have, zeker omdat de dataverwerking nog beter en verfijnder kan gebeuren. Het ene belet het andere niet. We kunnen ook zonder Atrias perfect een digitale meter uitrollen met nieuwe, innovatieve bedrijven. Daar kun je jobs en geld creëren. Die apps, dat is de toekomst om de mensen bewuster te laten omgaan met energie.

In de voorbije maanden hebben we de discussie gehad. De bevolking is niet betrokken bij het energiegebeuren. Voor hen staat daar een teller met dag- en nachttarief, soms met enkel dagtarief. Ze kunnen daar eens naar kijken en getalletjes noteren. Met een digitale meter met apps ben je innovatiever bezig, en dat kan ook helpen bij de bestrijding tegen energiearmoede. Er zijn zoveel voordelen. Het is dan ook heel pijnlijk dat er op deze manier plots een negatief waas rond wordt gehangen.

Minister, u zei dat nu steeds meer mensen en bedrijven zelf hernieuwbare energie opwekken, we nood hebben aan een slim net dat vlot tweerichtingsverkeer aankan. Waarschijnlijk was dat een stuk uit een interview. Marketinggewijs moeten we aan de bevolking verkondigen wat de voordelen daarvan zijn. In mijn voordrachten staan verschillende slides die tonen wat je kunt doen met een digitale meter om bijvoorbeeld te besparen, om je bewust te worden van je energieverbruik enzovoort.

Minister, wat kunnen we doen aan de communicatie hierover?

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp·a): Wat die gefaseerde uitrol betreft, is er beslist om te starten vanaf 2019. De minister zegt dat die timing gehandhaafd blijft. Die zou beginnen bij bouwers, verbouwers, eigenaars van zonnepanelen, en pas daarna zouden de andere digitale meters worden uitgerold.

Minister, hebt u een zicht op de einddatum van het hele vervangingsproces? Hebt u een richtinggevend jaartal voor ogen wanneer heel dat proces doorlopen is en elke Vlaming zijn digitale meter heeft? Dat is belangrijk om het verhaal nog beter te snappen en ons op termijn te overtuigen dat dit de best mogelijke manier is. Er moeten apps en slimme toestellen komen, allemaal goed en wel, maar hoe gaat dat concreet in zijn werk? Er komt een digitale meter bij je thuis. Die hangt aan de muur. Je leest er je meterstand op af. Op een bepaald moment wil je daar apps aan toevoegen, wil je een slimme wasmachine enzovoort. Moet je dan opnieuw abonnementen afsluiten? Hoe werkt dat?

Ik kan daar niet op antwoorden en ik merk tijdens heel veel debatten dat niemand dat kan. Download je die gratis via het internet? Moet je die kopen bij de netbeheerder? Hoe werkt het? Mensen weten dat gewoon niet. Mijnheer Gryffroy, je kunt met je hoofd schudden, maar gisteren had ik daar nog een debat over, en collega's van u wisten dat ook niet. De mensen op het terrein weten het dus ook niet. We moeten dat uitleggen. De mensen hebben een zekere schrik die misschien niet nodig is. Een slimme meter, een slimme wasmachine, een slimme droogkast, apps, voor heel veel mensen is dat ver van hun bed. We hebben er alle belang bij om duidelijk uit te leggen wat nu precies het einddoel is van de digitale meter. Dan krijgen we misschien meer draagvlak.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het draagvlak voor de slimme meter is momenteel niet erg groot, vooral omdat de mogelijke nadelen worden gehypet, en minder de voordelen. De voordelen zijn voor veel mensen abstract. Ik kan me iets voorstellen bij een slimme wasmachine of een slimme koelkast. Veel mensen hebben die niet omdat zonder slimme meter zo'n slimme koelkast waardeloos is. Dat hoort natuurlijk wel een beetje samen. Heel veel studies schatten de voordelen van zo'n slimme meter laag in. Dat is wat ik erover weet. Op dat vlak is er nog heel wat werk aan de winkel.

Er wordt gesproken over de vertraging van het datasysteem Atrias. Dat is een belangrijk gegeven, want de data-afhandeling is een van de achilleshielen van zo'n slimmemetersysteem. Zonder een slim datasysteem is zo'n slimme meter waardeloos. Daar komen heel wat aspecten bij kijken. Ook het standhouden van de slimme netten is natuurlijk een probleem als die data-afhandeling niet optimaal verloopt.

Ook privacy is natuurlijk heel gevoelig. Misschien heeft dat niet onmiddellijk iets te maken met de uitrol van Atrias, maar voor veel mensen is privacy heel belangrijk. Minister, ook voor u is dat het geval. We moeten elke twijfel over inbreuken op de privacy kunnen wegnemen. Anders gaat een slimme meter onder een heel slecht gesternte van start.

Minister, hebt u een idee van hoe groot de vertraging van Atrias bedraagt? Wat zijn de vooruitzichten op dat vlak? Wanneer zal men de data-afhandeling wel op punt hebben, zodat we op dat vlak geen of weinig risico's lopen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik zou eigenlijk een uurtje moeten kunnen uittrekken om u een les communicatie te kunnen geven. Mijnheer Gryffroy, het is niet omdat iemand iets zegt, dat het altijd verstandig is om daar onmiddellijk op te reageren. Ook dat is communicatie: soms doe je er beter aan te zwijgen en niet te reageren. Dat is zelfs een heel belangrijk aspect van goede communicatie. Als er op alles wat beweegt, wordt geschoten, is de communicatie nog weinig zinvol. Ik begrijp dat u van opleiding geen communicatiewetenschapper bent, ik ben dat wel. U zult mij ongetwijfeld in andere geheimen over de werking van de samenleving kunnen inwijden.

Maar ik denk wel dat ik u in dezen gelijk moet geven. U kunt zich niet voorstellen hoe vaak ik mij erger, ofschoon ik positief in het leven sta, aan de manier waarop er over dit onderwerp gecommuniceerd wordt. Het is zeer belangrijk, ook wat betreft het energiebeleid dat in de toekomst moet worden gevoerd. Op deze manier wordt het noodzakelijke draagvlak immers onderuitgehaald. Iedereen moet daar zijn verantwoordelijkheid in nemen. Ik heb daartoe al meermaals opgeroepen. Het is onverantwoordelijk om bepaalde dingen voor te stellen alsof ze niet nodig zijn. Als het over de digitale meter gaat, ben ik daar heel duidelijk in: deze beslissingen moeten niet genomen worden omwille van onze populariteit. Ik weet dat daar heel wat vragen en onzekerheid rond zijn. Maar hier moet een beslissing genomen worden omdat het nodig is, voor iedereen. Het is nodig voor onze samenleving, voor Vlaanderen en voor heel het energiebeleid dat we in de komende decennia moeten voeren. Als politicus en als minister van Energie ken ik het belang van een draagvlak bij de bevolking. Ik zie dat ook en ik detecteer dat in de reacties van de mensen. Af en toe moet je ook wel maatregelen nemen die bij de mensen onpopulair zijn.

Mijnheer Beenders, dit is geen beslissing die een uitrol zal hebben van maar enkele jaren. Ik kan daar vandaag nog geen einddatum op plakken. Die beslissing

moet nog genomen worden. Dit is niet iets van twee of vijf jaar. Het zal veeleer tien of twintig jaar duren voor de laatste digitale meter geplaatst zal zijn. Sommige mensen zullen het dus helaas niet meer meemaken, en mensen bang maken voor iets dat ze niet meer zullen meemaken, is niet echt moedig, vind ik. Het heeft geen zin om ze bang te maken, als ze geen zonnepanelen hebben, als ze niet verbouwen of niet in een nieuwbouwwoning wonen, dat men bij hen zal binnenvallen met een nieuwe meter. We moeten inderdaad dat draagvlak krijgen, en u zegt dat er nog veel vragen zijn.

Welnu, alles staat duidelijk uitgelegd op: www.digitalemeter.be. Iedereen die de moeite doet om dat te bekijken, kan daar een antwoord vinden op de vragen die er vandaag zouden zijn. We zouden de mensen ook kunnen verplichten om dat te lezen en daarvan een bevestiging vragen. Maar dat doen we niet. Er worden brochures verspreid en er wordt gecommuniceerd. Ik promoot die webstek al een hele tijd en alles staat daar werkelijk heel goed uitgelegd.

Er zijn natuurlijk een aantal zaken die nog onbeslist zijn. Het is een proces. Ik wil er wel op wijzen dat we bij de laatste zijn om de digitale meters uit te rollen in Europa. We zijn in het gezelschap van Portugal, Litouwen en Tsjechië. Al de rest is al op een of andere manier begonnen met de uitrol van de digitale meters. Wij zijn nog bezig met de vraag of het wel nodig is en wat het gaat kosten en of de mensen wel zullen begrijpen wat ze ermee moeten doen.

We moeten heel duidelijk communiceren wanneer het nodig is, en zaken die nog niet tastbaar zijn en die nog niet bestaan, zijn veel moeilijker uit te leggen dan iets wat de mensen kunnen zien. Ook dat is een communicatieles. Een kilo fijn stof en 100 gram CO_2, dat zien mensen niet en dat begrijpen ze moeilijk. Eén zonnepaneel en één windmolen kun je voor je zien, dan weet je waarover het gaat. Hetzelfde geldt voor de digitale meters: we zullen er volop over kunnen communiceren op het moment dat ze worden geplaatst. Dan zijn ze toonbaar en dan zal ook bepaald zijn welke mogelijkheden ze bieden.

Voor de rest is niet alles de taak van de overheid. Mijnheer Beenders, wat de apps betreft, dat laat ik over aan de vrije markt. Dat is ook de beslissing die genomen is: we plaatsen een digitale meter, we zorgen ervoor dat daar slimme functies op kunnen worden aangesloten en vanaf dan is de overheid niet meer aan zet. Dan zijn het de marktspelers die aan hun klanten moeten uitleggen wat met die digitale meters allemaal kan worden gedaan. Niet alles is de taak van de overheid, u en ik kunnen daarover van mening verschillen, en ik heb daar respect voor. Ik heb daar alleszins ook mijn mening over.

Ik ben ontgoocheld over het feit dat Atrias niet vooruitgaat, maar ook zonder Atrias zal de digitale meter ontwikkeld worden. Ik heb aan de distributienetbeheerders laten weten dat ik vind dat de manier waarop men daar te werk gaat, niet door de beugel kan. De timing wordt alsmaar vooruitgeschoven, en daar heb ik het echt moeilijk mee.

Innovatie moet zijn gang kunnen gaan. Ik kan ook niet alle innovatie op voorhand voorspellen. Het is een kans om de burger te betrekken in een verhaal waar u en ik wel achter staan: de burger meer zicht laten krijgen op waarom hij energie verbruikt, hoeveel energie hij verbruikt en wat hij daaraan kan doen. Dat is cruciaal. Dat kunnen we vandaag niet met de terugdraaiende teller en met de ferrarismeters. Dat zullen we beter kunnen met de digitale meters. Daar ben ik van overtuigd. Bovendien zullen ze een belangrijk instrument zijn in de strijd tegen de energiearmoede. We zullen sneller kunnen optreden en een budgetmeter zal gemakkelijker inpasbaar en ophefbaar zijn.

We moeten met zijn allen werken aan een groter draagvlak. Ik begrijp dat er bekommernissen en vragen zijn. We moeten beseffen dat de mensen inderdaad

goed geïnformeerd moeten worden en dat we alles moeten aanwenden dat daartoe bijdraagt.

Ik besluit met het privacyaspect. Ik was de eerste staatssecretaris voor de privacy en u hoeft mij daar niet van te overtuigen. Ik waak daarover en ik hou rekening met alle adviezen van de privacycommissie. Ze worden zorgvuldig opgevolgd en in mijn voorstellen verwerkt.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Beenders, ik kan er wel in komen, in wat u zegt. Minister, voor een goede communicatie moet men inderdaad soms zwijgen, en soms moet men gewoon wat uitleg geven om te voorkomen dat het een ervan-mijn-bedshow wordt. Ik denk ook dat dit altijd gemakkelijker gaat op basis van een reële case. Gelukkig zijn er ook altijd early believers, die vanzelf de nodige reclame zullen maken. Niet de distributienetbeheerders zullen producten aanbieden, maar ik kan me voorstellen dat leveranciers of andere sprekers diensten zullen aanbieden. Dat kan betalend of niet betalend zijn omdat men het kan terugverdienen.

De voornaamste reden waarom ik daarachter sta, zou ook Groen als muziek in de oren moeten klinken. Nu is het zo dat mensen totaal niet wakker liggen van hoe en wanneer ze wat verbruiken. Ze hebben een dagtarief en een nachttarief, en na een jaar noteren ze de tellerstanden, sturen ze die door en krijgen ze een afrekening.

Of je nu aan het verbruiken bent in functie van de marktprijs, die bepaald wordt door wat er geproduceerd wordt en door de vraag en het aanbod, is voor de verbruiker momenteel heel onduidelijk. Dan kan het zijn dat bij 'Windstille und Dunkelheit' men nog evenveel verbruikt, ook al is dat niet goed. Die digitale meter kan daar wel op inspelen naar de markt toe. Daarom denk ik dat het voor Groen als partij ook de moeite is om daarachter te staan. Mijnheer Beenders, ik geef wel toe dat we nog meer uitleg moeten geven. Iedere kans die ik daartoe krijg, grijp ik ook aan. Ik ga vanavond spreken in Maldegem, de gemeente van mevrouw Taeldeman. Ik wil het zelfs tot in Limburg komen uitleggen, mijnheer Beenders, en ik heb ook al afspraken in de Kempen. Kortom, we moeten het goed uitleggen, maar te zeggen dat u daardoor schrik hebt, is de verkeerde boodschap.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de compensatieregeling bij het wegvallen van de terugdraaiende teller
– 1295 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Mijn vraag sluit een beetje aan bij die van de heer Gryffroy. Ook over de terugdraaiende teller zijn een aantal modaliteiten naar onze mening niet helemaal duidelijk of volledig geïmplementeerd.

Op 3 februari 2018 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota goed over de uitrol van de digitale meter.

Artikel 79 van het voorontwerp van het wijzigingsdecreet bevat een toevoeging aan het Energiedecreet die het wegvallen van de compensatie door een terugdraaiende teller regelt: "Bij bestaande decentrale productie-installaties met een

maximaal AC-vermogen van 10 kVA en decentrale productie-installaties met een maximaal AC-vermogen van 10 kVA, die geïnstalleerd worden tot en met 31 december 2020, wordt gedurende vijftien jaar vanaf de aanmelding van de installatie de elektrische productie van de installatie die geïnjecteerd wordt op het distributienet, jaarlijks in mindering gebracht van de afname. (…)" De terugdraaiende teller wordt daarin als het ware gegarandeerd voor vijftien jaar.

In hetzelfde artikel wordt ook vermeld dat de gebruikers van deze productie-installaties op elk moment kunnen kiezen om over te stappen naar het systeem dat geldt voor dezelfde decentrale productie-installaties geïnstalleerd vanaf 1 januari 2021.

Artikel 80 bevat een toevoeging aan het Energiedecreet die bepaalt dat vanaf 1 januari 2021 de elektrische productie die geïnjecteerd wordt op het distributienet, moet worden opgekocht. De toevoeging stipuleert ook dat de Vlaamse Regering de nadere modaliteiten bepaalt, en wie tegen welke minimumvergoeding moet opkopen.

Artikel 82 van het voorontwerp van het wijzigingsdecreet bevat de bepalingen over de inwerkingtreding van dit wijzigingsdecreet. De Vlaamse Regering bepaalt voor artikel 3 tot en met artikel 66, artikel 69, artikel 71 tot en met 74, artikel 76 tot en met 78 en artikel 81 de datum van inwerkingtreding.

Artikel 82 van het wijzigingsdecreet maakt geen melding over de inwerkingtreding van de artikelen 79 en 80. Dit zijn net de aanpassingen die de compensatie voor het wegvallen van de terugdraaiende teller moeten regelen. Dat is toch wel belangrijk voor mensen die bijvoorbeeld een privé-installatie plaatsen.

Wanneer treden de artikelen 79 en 80 in werking?

Artikel 80 vermeldt dat de Vlaamse Regering de modaliteiten bepaalt en wie tegen welke minimumvergoeding de geïnjecteerde elektrische energie moet opkopen.

Er wordt gesproken van een minimumvergoeding. Betekent dit dat de geïnjecteerde energie opgekocht wordt tegen een gegarandeerde minimumprijs, ook al is de marktprijs lager?

Indien de marktprijs hoger is dan de minimumvergoeding, wordt dan de hogere marktprijs gehanteerd voor het opkopen van de geïnjecteerde energie?

In artikel 79 wordt vermeld dat de gebruikers van deze productie-installaties er op elk moment voor kunnen kiezen om over te stappen naar het systeem dat geldt voor dezelfde decentrale productie-installaties geïnstalleerd vanaf 1 januari 2021. Wanneer is er meer duidelijkheid over de modaliteiten van het systeem dat vanaf 1 januari 2021 geldt?

Indien in de periode 2019-2020 nieuwe decentrale installaties worden geïnstalleerd of als in die periode de terugdraaiende teller wordt vervangen bij prosumenten en de artikelen 79 en 80 nog niet in werking zijn getreden, betekent dat dan dat de prosument geen compensatie zal krijgen voor het wegvallen van de terugdraaiende teller? Wordt in die periode het prosumententarief verder aangerekend? Wanneer zal er daarover duidelijkheid zijn?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Bedankt voor uw vraag, collega Danen, maar ik denk dat in de vraagstelling een en ander niet correct is. Voordat iets in werking kan treden, moet het diverse adviesraden passeren. Het voorontwerp van decreet is na advies van de Privacycommissie in derde lezing goedgekeurd op 9 februari en is nu voor advies voorgelegd aan de Raad van State. De conceptnota is niet goedgekeurd op 3 februari 2018, maar wel op 3 februari 2017. Voordat kan

worden gestart met de uitrol van de digitale meter, is het niet enkel belangrijk, maar ook noodzakelijk dat daarvoor een juridisch kader bestaat.

Wat de huidige artikelen 79 en 80 betreft, is er geen specifieke datum van inwerkingtreding bepaald, wat betekent dat die artikelen in werking zullen treden op de tiende dag na publicatie van het decreet in het Belgisch Staatsblad.

De modaliteiten die bepalen wie tegen welke minimumvergoeding de geïnjecteerde elektrische energie zal opkopen, zijn op dit moment nog niet vastgelegd. Mijn kabinet – een goed werkend kabinet, als ik de pers mag geloven – en de administratie – dat geldt ook voor de administratie, trouwens – zijn op dit moment een voorstel aan het uitwerken wat betreft de alternatieve compensatie. Er zal dit jaar nog een beslissing genomen worden wat betreft deze compensatie, zodat er snel duidelijkheid is.

Een minimumvergoeding houdt inderdaad in dat de geïnjecteerde energie wordt opgekocht tegen een gegarandeerde minimumprijs, ook al is de marktprijs lager. Het staat de markt uiteraard vrij om een hogere vergoeding aan te bieden dan de minimumvergoeding. In het buitenland zijn er reeds voorbeelden waarbij er meer geboden wordt dan de marktprijs. Ik heb er dan ook het volste vertrouwen in dat bij ons een concurrentiële markt zal ontstaan, waarbij er meer zal worden geboden dan de opgelegde minimumvergoeding.

U begrijpt dat ik nu nog geen details zal geven over de precieze modaliteiten. Anders zou de heer Beenders weer zeggen dat het voor heel veel mensen onzeker en onduidelijk wordt. Als in de periode 2019-2021 nieuwe decentrale installaties worden geïnstalleerd of als in die periode de terugdraaiende teller wordt vervangen bij prosumenten in het kader van de uitrol, zal voor die prosumenten gedurende vijftien jaar vanaf de aanmelding van de installatie de elektrische productie van de installatie die geïnjecteerd wordt op het distributienet, jaarlijks in mindering worden gebracht van de afname.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Bedankt, minister. Vooral dat laatste baarde mij wat zorgen. Normaal gezien plannen mensen op voorhand wanneer ze een PV-installatie plaatsen. De periode 2019-2020 komt er toch vlug aan. Tot nog toe was het voor mij niet helemaal duidelijk, door die data die ontbreken in de wetgeving, maar als u zegt dat voor vijftien jaar wordt gegarandeerd dat er in een terugdraaiende teller wordt voorzien, of toch iets wat daarop lijkt, ben ik op dat vlak alleszins gerustgesteld.

Wat betreft de inwerkingtreding van de artikelen 79 en 80, was ik vooral wat verontrust omdat er voor de andere artikelen vaak wel een precieze datum werd gestipuleerd, maar niet voor deze artikelen. Is daar een reden voor? Waarom is er voor de artikelen 79 en 80 geen specifieke datum gestipuleerd? Ik begrijp natuurlijk wel dat het tien dagen na de publicatie sowieso van kracht zal zijn, maar omdat voor die andere artikelen wel precieze data werden opgelegd, was ik daar wat ongerust over. Maar u hebt alleszins mijn ongerustheid voor een stuk kunnen wegwerken.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik denk dat de discussie aansluit op mijn eerdere vraag over de mogelijke vertraging bij de invoering van de digitale meter. We moeten er gewoon snel voor gaan. Ik had alles ook liever een paar jaar eerder gehad, maar de wet der traagheid is er niet alleen door de politiek, zoals men altijd zegt, maar komt eigenlijk vooral vanuit de drukkingsgroepen, om toch zo veel mogelijk te vertragen en in bijkomende elementen te voorzien.

Ik sluit dus aan bij mijn eerdere vraag. We moeten zo snel mogelijk zorgen dat die digitale meter op een positieve manier wordt uitgerold, want dat geeft ook opties en mogelijkheden voor de vervanging van de terugdraaiende teller.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Danen, het is inderdaad goed dat dat voor vijftien jaar wordt gegarandeerd. Ik heb daarvoor ook duidelijk mijn standpunt gemaakt in de regering, dat wij rechtszekerheid moeten bieden aan mensen die PV-installaties plaatsen. Wat de inwerkingtreding betreft: soms is er een specifieke datum nodig, maar de artikelen zijn pas van toepassing vanaf de datum vermeld in het artikel zelf.

Mijnheer Gryffroy, ik merk dat ik voor u iemand ben die hoogdringend moest komen. Het aantal dossiers waarin u vindt dat het allemaal al veel eerder had moeten gebeuren en die ik nu met volle kracht aanpak, dat moet u toch wel tevreden stellen. Over het Energiepact hebt u gezegd dat dat al veel eerder had moeten gebeuren. De digitale meter had al veel eerder moeten gebeuren. Ik pak dat aan en ik probeer, samen met u, die dossiers tot een goed einde te brengen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Die rechtszekerheid is natuurlijk van belang, en ik ben blij dat u die hiermee alleszins hebt gegarandeerd voor de mensen die nog gaan installeren tot 2020. Dat is belangrijk, omdat er tot nog toe nogal wat onzekerheid was op dat vlak. Voor de rest zal het laatste woord over de terugdraaiende teller en de digitale meter nog niet gezegd zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over premies voor thuisbatterijen – 1246 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, energieopslag en batterijtechnologie worden ook een belangrijke schakel in de energietransitie. De decentrale energieproductie door hernieuwbare energie wordt steeds belangrijker. Het aandeel groeit ook in de totale energieproductie. Dit vormt dan ook een belangrijke uitdaging, want PV-panelen en windmolens produceren enkel als er zon en wind is, en dat is niet altijd op de ogenblikken dat er ook veel vraag is.

Batterijen zouden de energie van zon, en met bepaalde technologieën in principe ook zelfs van wind, kunnen opslaan en aanwenden als de vraag groot genoeg is. Je ziet dat bijvoorbeeld in Japan. Daar wordt altijd een windmolenpark gebouwd in combinatie met een gigantische batterijopslag. De batterijtechnologie staat echter nog een beetje in de kinderschoenen. Momenteel hebben de batterijen een hoog prijskaartje. Maar de innovatie staat niet stil. De batterijen zullen dus alsmaar krachtiger en betaalbaarder worden.

U gaf eerder al aan dat er een financieel ondersteuningssysteem komt voor batterijen. U lichtte ook een tipje van de sluier over de principes van een dergelijk ondersteuningssysteem, namelijk een beperkte duurtijd en met een gesloten enveloppe. Die intentie wordt nu concreter. Er wordt in Gazet van Antwerpen en Het Nieuwsblad aangegeven dat u nog voor de zomer een premiesysteem voor batterijen zou uitwerken.

Minister, wat zijn de doelstellingen, streefcijfers en praktische modaliteiten van het geplande premiesysteem voor thuisbatterijen? Welk budget hebt u daarvoor vrijgemaakt? Wat is de timing van de subsidieregelgeving? En wanneer zal het premiesysteem in werking treden?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, momenteel werk ik aan een ondersteuningssysteem voor batterijen in Vlaanderen, dat ik binnenkort een eerste keer aan de Vlaamse Regering zal voorleggen. De praktische modaliteiten zijn op dit moment nog niet definitief, vandaar dat ik 'binnenkort' zeg en nog geen precieze datum geef, maar op dat moment zullen die modaliteiten wel duidelijk worden.

Wel staat nu al vast dat het gaat om een ondersteuning, beperkt in de tijd. Mij lijkt de meest logische optie om straks te gaan werken met een eenmalige investeringspremie. Het voorstel heeft tot doel om projecten rond batterijen op te starten. Dat zou ons een inzicht moeten verschaffen in de toepasbaarheid van batterijen in het huidige marktmodel. Het gaat dus niet alleen om pure steun. Het gaat voornamelijk ook om het verwerven van inzichten en om operationele zaken op het terrein te krijgen.

U weet echter ook dat in de komende jaren uw regulator een nieuwe tariefstructuur zal implementeren. De manier waarop batterijen in de toekomst zullen worden ingezet, zal dan ook afhankelijk zijn van de keuzes die de regulator maakt. Als het nieuwe tarief net zoals de commodity en de federale heffingen een kilowattuurbasis kent, dan kan ik mij inbeelden dat batterijen voornamelijk als opslagmedium zullen worden gebruikt. Wordt het tarief echter bepaald op basis van het gecontracteerde of het effectief benutte vermogen, dan lijkt het mij dat batterijen veeleer gebruikt zullen worden voor 'peak shaving' of het aftoppen van de vermogenspiek.

Nu al in een beperkt budget voorzien voor batterijen, zoals opgenomen in de begroting, laat ons evenwel toe om te experimenteren. Dat moet er dan ook voor zorgen dat als batterijen rijp zijn voor een bredere uitrol, Vlaanderen ook weet in welke mate en op welke manier wij die technologie eventueel verder zouden moeten ondersteunen.

Zoals ik eind 2017 heb toegelicht via de begrotingsopmaak 2018, zal daarvoor jaarlijks 1,2 miljoen euro vrijgemaakt worden vanuit het Energiefonds. Het is mijn intentie om dat premiesysteem uit te werken tegen de zomer van dit jaar, zodat in het tweede deel van het jaar de eerste premies zullen kunnen worden aangevraagd en uitgekeerd.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Bedankt, minister. U hoopt dat er in het tweede deel van het jaar al een aantal mensen zullen zijn die zouden overwegen om een batterij aan te kopen. Of dat dan voor opslag of voor 'peak shaving' is, moeten we dan zien, want de tarieven zijn nog niet gewijzigd door onze regulator. Die timing is nog niet bekend. Dat moeten we inderdaad met hen bespreken. Maar de digitale meter is er ook niet tegen de tweede helft van dit jaar. Ik denk dus dat er dit jaar heel weinig premies zullen worden aangevraagd. En dan zal de vraag natuurlijk zijn of u het budget kunt overzetten naar 2019. Kunt u dat begrotingstechnisch doen? U zit wel met een gesloten enveloppe, maar ik weet niet of u dat zomaar kunt overplaatsen.

Stel dat we in 2019 inderdaad meer vraag zouden krijgen door mensen met zonnepanelen, maar die passen dan op dat ogenblik toevallig niet in het systeem om al een digitale meter te krijgen, doordat dat niet past in de planning. Kan men dan

geen voorrang verlenen voor diegenen die batterijen willen plaatsen, maar die al zonnepanelen hebben, zodat we ervoor zorgen dat ze de digitale meter hebben? Want anders zal dat niet de trigger zijn om een batterij te gaan plaatsen.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik denk dat u gelijk hebt, mijnheer Gryffroy. Als we mensen hebben die batterijen willen plaatsen, kunnen wij die in onze planning voor nemen voor de uitrol van de digitale meter. Dat is geen probleem. We zullen een planning moeten opmaken. Ik heb ook aan de heer Beenders gezegd dat het nog niet helemaal duidelijk is wanneer het eindverhaal dan afgeklopt wordt, maar het zullen niet die mensen zijn die de laatste digitale meter krijgen. Die zullen inderdaad in de prioritaire lijst staan van mensen die daar eerst voor in aanmerking komen.

Er zijn op dit moment nog geen digitale meters, maar er bestaan wel bidirectionele meters, mijnheer Gryffroy. Er zijn mensen die ze hebben. Dat betekent dat het niet uitgesloten is dat die mensen effectief zo'n premie zouden aanvragen.

Kan ik een budget overzetten naar volgend jaar? In principe kan ik dat ESR-matig niet, tenzij er begrotingstechnisch een ruiter wordt gemaakt, waarbij er akkoord wordt gegaan dat dat budget van dit jaar zou worden overgeplaatst naar volgend jaar. Maar op dit moment is dat niet aan de orde. Als dat moet gebeuren, zal dat tegen het einde van het jaar in orde gebracht worden, zoals dat bijvoorbeeld ook dit jaar gebeurd is voor 'Clean power for transport' en de premies voor de elektrische wagens.

Dus het kán technisch, maar we zullen toch eerst wachten tot de modaliteiten er zijn vooraleer we die beslissingen nemen. Voor dit jaar kan ik voor 1,2 miljoen euro ondersteunen uit het Energiefonds om dat te doen.

Het is ook wel belangrijk – ik heb dat altijd gezegd, het was ook de bron van discussie over de energieheffing – dat je in principe het geld dat je int, uitgeeft in hetzelfde jaar. Dat is ESR, dat zijn de Europese regels. Geld oppotten is iets dat niet in de richtlijnen van Europa staat.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wat ik onthoud, is dat we in verband met de discussie van de budgetten kunnen kijken naar het einde van het jaar. Ik onthoud vooral ook uw 'toezegging', als ik het zo mag uitdrukken. Ze vragen veel geld bij de distributienetbeheerders voor een bidirectionele meter. Dat is ook niet de digitale meter zoals wij die wensen. Als mensen dan zeggen: 'Ik heb PV-panelen en ik wil investeren in die batterijtechnologie, want ik krijg daarvoor ook een zekere ondersteuning bij de eerste aankoop', moeten wij ervoor zorgen dat zij onmiddellijk worden uitgerust met de digitale meter, zoals die in 2019 beschikbaar zal zijn. U kunt daar de nodige druk op zetten, ik ben blij dat u dat ook toezegt. Dat kan, bij manier van spreken, als een soort van richtlijn aan de distributienetbeheerders worden meegegeven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de strengere isolatienormen
– 1249 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, mijn vraag om uitleg betreft een aantal normen en een aantal reacties daarop die er de voorbije weken zijn gekomen.

Zoals we allemaal weten, wordt het E-peil stapsgewijs verstrengd. Ook dit jaar is er een nieuwe stap gezet. Het is de bedoeling om tegen 2021 met alle nieuwe woningen naar een E-peil van 30, bijna energieneutraal, te gaan.

De keuze voor dat reductietraject is natuurlijk zeer juist en belangrijk in functie van het terugdringen van de uitstoot van de benodigde energie voor onze woningen.

Maar dit traject wordt nu hier en daar in vraag gesteld, zeker in combinatie met het S-peil dat u recent hebt geïntroduceerd. Zo wordt erop gewezen dat het gebruik van bepaalde huishoudtoestellen die veel warmte produceren, zoals bijvoorbeeld een strijkijzer, het te snel te warm zou maken in de woning. En uit een factcheck in De Standaard kwam dan weer naar voren dat het plaatsen van bijkomende isolatie net minder milieuvriendelijk zou zijn, omdat er voor de productie van de isolatie die enkele centimeters dikker is, meer CO_2 zou vrijkomen dan er bijkomend zou worden uitgespaard door het plaatsen van die dikkere isolatie. Dit zou zeker het geval zijn voor de PUR- en PIR-isolatie die frequent wordt gebruikt bij de bouw van woningen.

Minister, zijn het opwarmen van de woning door de toenemende isolatie en het onevenwicht tussen de vermindering van de uitstoot door de plaatsing van isolatie maar de toenemende uitstoot voor de productie ervan terechte bedenkingen?

Moet, rekening houdend met deze bedenkingen, de verdere verstrenging van het E-peil en het S-peil eventueel worden herbekeken? Op welke manier evalueert u een en ander? Want er zijn de laatste weken veel opmerkingen gekomen over het E- en vooral het S-peil, met betrekking tot de verhouding ten aanzien van de gewenste energiebesparing.

Naar verluidt zou bij de productie van glaswol minder CO_2 vrijkomen. Is er een mogelijkheid om vanuit de overheid het gebruik van de meer milieuvriendelijke isolatiematerialen te gaan stimuleren?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Een woning die beter wordt geïsoleerd, heeft minder warmteverliezen door de schil. Dat heeft tot gevolg dat de woning weinig energie nodig heeft om op te warmen, maar kan inderdaad als nadeel hebben dat dit door interne warmtewinsten kan leiden tot een teveel aan opwarming. Het is nochtans gemakkelijk om hierop in te spelen door onder andere een slim ontwerp, een slimme combinatie van materialen en/of ventilatie. Het kan dan gaan om het kortstondig verluchten door het openen van de ramen. Deze oplossingen zijn nog altijd beter dan de graad van isolatie van de schil te verminderen en op die manier de algemene warmtevraag terug te laten stijgen.

De enenergieprestatieverslaggeving werkt vanuit een technologie- en materiaalneutraal principe. Eenzelfde isolatiegraad kan worden behaald door de toepassing van een grote verscheidenheid aan isolatiematerialen, die elk hun eigen karakteristieke fysische eigenschappen hebben. De architect en de bouwheer hebben een vrije keuze tussen de verschillende beschikbare materialen. Ze hoeven hiervoor niet enkel rekening te houden met de thermische eigenschappen, maar moeten ook de andere aspecten, zoals de kostprijs, de akoestische eigenschappen, de reactie bij brand, plaatsingstoepassingen enzovoort meenemen bij de keuze.

– Wilfried Vandaele treedt als voorzitter op.

En het kan inderdaad zo zijn dat voor bepaalde materialen de uitstoot bij productie stijgt wanneer men extra isoleert. Er spelen echter, zoals hierboven opgesomd,

ook andere aspecten mee, zoals akoestische eigenschappen, plaatsing en de brandreactie.

Mijnheer Bothuyne, zowel het E-peil als het S-peil zijn globale indicatoren die naast de hoeveelheid isolatie nog een heel aantal andere kenmerken meenemen. Bij het S-peil gaat het bijvoorbeeld om de vormefficiëntie, de luchtdichtheid, de bezonning en de bouwknopen. Bij het E-peil wordt dan nog eens bijkomend de efficiëntie van de opwekking en distributie van de installaties mee ingerekend, alsook de lokale opwekking van energie. Het is dan ook niet noodzakelijk zo dat een strenger E- of S-peil een verstrenging inhoudt van de isolatie-eisen per schildeel. Die laatste werden trouwens ook niet bijkomend verstrengd.

Wat betreft het S-peil zijn er, volgens een beleidsstudie die het Vlaams Energieagentschap reeds in 2015 liet uitvoeren – dus vóór mijn komst, mijnheer Gryffroy –, enkel voor een deel van de vrijstaande woningen bijkomende inspanningen te leveren. Dat hoeft dan bovendien niet noodzakelijk te gaan om meer isolatie, maar het kan ook gaan om een betere vormefficiëntie, een lagere luchtdichtheid en een beperking van de koelvraag.

Er zijn tal van mogelijkheden om het S-peil te halen. Ik ben ervan overtuigd dat dat in heel veel gevallen kan zonder bijkomende inspanningen. Maar inderdaad, voor vrijstaande woningen zal een goede voorbereiding zeker noodzakelijk zijn.

Vanwege de reeds genoemde neutraliteit qua materialen en technologieën lijkt het mij op dit moment niet aangewezen om bepaalde aspecten eenzijdig te integreren in de energieprestatieregelgeving. Minerale wol wordt trouwens niet onder- of overgewaardeerd in de EPB-software.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Uiteraard gaan het S- en E-peil over veel meer dan isolatie en hetgeen dat daarbij komt kijken. Anderzijds zijn er een aantal opmerkingen die mij niet onterecht lijken. Eerst en vooral over de aard van de isolatie. Er zou minstens een bepaalde sensibilisering kunnen gebeuren over de impact van bepaalde technologie- en materiaalkeuze bij het isoleren van woningen. Want daarop zit er inderdaad een groot verschil. Misschien kan daaromtrent vanuit het VEA, ten aanzien van bijvoorbeeld architecten en anderen, worden gewezen op de klimaatimpact van de productie, van de hele keten voor die isolatie en kunnen we op die manier de juiste keuzes stimuleren?

Met betrekking tot het reductiepad van het E- en vooral het S-peil is het laatste woord nog niet gezegd. De studie van het VEA 2015 wordt, zoals u weet, gecontesteerd door vele mensen uit de bouwsector. Zeker de verstrenging die is opgenomen in de regeringsbeslissing om binnen twee jaar het S-peil nog een trapje verder te verstrengen, lijkt ons iets dat we pas kunnen doen na effectieve evaluatie van de impact van de introductie van het S-peil. Is zo'n evaluatie gepland? Wanneer kunnen we daar welke resultaten van verwachten?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is een heel belangrijk thema, zoals wel vaker in deze commissie wordt aangebracht. Op zich vind ik het belangrijk dat we de wetenschap de wetenschap en de feiten de feiten laten zijn. Maar ik vind het bijzonder jammer dat er de laatste weken heel wat mist wordt gespuid rond die strenge isolatienormen. Ik hoop dat we door het stellen van die vraag onder andere daarover wat meer duidelijkheid kunnen krijgen.

Want wat we kunnen missen, is dat het draagvlak voor dit soort normen verdwijnt, omdat er heel veel zaken gecontesteerd worden.

Ik ben dus ook geïnteresseerd in de evaluatie, of die er komt, wanneer die er komt en wat u daarvan verwacht. Want dat is natuurlijk van belang.

Ik ben natuurlijk voor een heel hoge mate van energie-efficiëntie, voor veel isolatie. U mag me zeker niet verdenken van het tegendeel.

Ik vind het van belang dat we de hele keten bekijken, zoals de heer Bothuyne net zei. Misschien is het een suggestie om te onderzoeken of we een soort van milieulabel op isolatiematerialen kunnen plakken? Dat zou een interessant gegeven kunnen zijn, want we weten natuurlijk allemaal dat bepaalde isolatiematerialen veel minder milieuvriendelijk zijn en dat ze misschien afbreuk doen aan een milieuvriendelijk of ecologisch huis of een huis dat weinig energie verbruikt, door het gebruikte materiaal. Ik spreek dus niet van verbieden of van verplichten, maar wel van het juist informeren van de mensen. Dat is volgens mij iets dat nu nog sterk kan worden verbeterd. Wat denkt u daarover, minister?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega's, binnen een tweetal maanden vieren wij het feit dat ik hier ondertussen twee jaar zal zitten. Althans, voor mij is dat toch vieren. Ik weet niet of dat voor iedereen het geval is, mijnheer Vandaele?

De voorzitter: Wij zullen dat niet doen. *(Gelach)*

Minister Bart Tommelein: Dat dacht ik al. *(Opmerkingen)*

Alle gekheid op een stokje. Ondertussen, mijnheer Bothuyne, kent u mij al langer dan vandaag. Hoeveel keer heb ik in deze commissie al gezegd dat een goed beleid er ook voor zorgt dat je tijdig evalueert, dat je tijdig een aantal zaken bekijkt en dat je dan ook je reglementen of decreten of de dingen die je in het veld hebt gezet, bijstuurt? Dat betekent niet dat je niet voor rechtszekerheid moet zorgen, maar wel dat je een evaluatie doet vooraleer je een maatregel verder verstrengt of eventueel handhaaft.

Bij dezen hebt u dus de plechtige belofte dat ik uiteraard die beslissing rond dat S-peil zal evalueren en geen verdere stappen zal zetten als blijkt dat dat een foute beslissing was.

Maar, voor alle duidelijkheid, dit is misschien wel gecontesteerd, maar ik heb de mensen die het contesteren, duidelijk gemaakt dat dit een rapport van 2015 is, dat in de regering een weg heeft afgelegd van 2015, 2016 tot 2017. Dit was de derde lezing. Ook in de vorige lezingen was het S-peil al bepaald op wat vandaag is beslist door de regering. Dat is dus niet 'out of the blue' gekomen zoals sommige mensen het voorstellen. Er zijn er die het aanvechten, maar er zijn er ook die het voor 100 procent verdedigen. Ik denk dat ik als minister heel goed moet kijken wat dan de precieze gevolgen zijn. We zullen inderdaad evalueren. Maar ik vind wel dat we inderdaad moeten sensibiliseren en dat we de architecten daarop moeten wijzen. Volgend jaar moeten we effectief bekijken wat we verder doen.

Maar, voor alle duidelijkheid, ik zal de beslissing van eind 2017 niet terugdraaien. Men heeft daar hoop op gesteld: 'Hij zal het terugdraaien, hij zal het versoepelen.' Ik zal dat niet doen. Het is S31. We zullen dan evalueren vooraleer we verdere stappen zetten.

Mijnheer Danen, ik kom u tegemoet. Er moet duidelijkheid zijn en ik probeer duidelijkheid te creëren. U ziet dat. Ik wil alles bekijken. Ik wil nieuwe labels bekijken, maar ik wil ervoor zorgen dat we nog door het bos de bomen zien. Als we nieuwe labels of nieuwe reglementen zouden moeten invoeren, dan moet dat duidelijk een bijkomende meerwaarde hebben. Inderdaad, u hebt het goed begrepen: verplichten

en verbieden zal ik nooit doen. Maar we moeten inderdaad goed informeren en ervoor zorgen dat het wel nog transparant en duidelijk blijft.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, wat het sensibiliseren rond het gebruik van isolatie betreft, is een label misschien wat overdreven. Op dat vlak kan het VEA zeker nuttig werk verrichten ten aanzien van architecten. Op die manier kunnen we de hele keten van de productie van isolatie in rekening brengen en de klimaatimpact integraal benaderen.

Belangrijker vind ik uw toezegging om het S-peil zoals het nu is geïntroduceerd, te evalueren. Ik begrijp dat die evaluatiestudie nog dit jaar opstart en dat we op basis daarvan het eventuele verdere verstrengen zoals het nu is gepland, op een andere manier kunnen bekijken, mocht de evaluatiestudie daartoe aanleiding geven.

Minister, het is positief dat u daarvoor stappen wilt zetten, waarvoor dank.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het creëren van een draagvlak voor windmolens
– 1323 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het is de ambitie van de Vlaamse Regering om prioritair in te zetten op zonne- en windenergie. Minister, in het Vlaamse energieplan hebt u deze ambitie ook becijferd. Zo moeten er tegen 2020 280 nieuwe windmolens bij komen. Om dit te realiseren hebt u een windplan opgesteld 'Windkracht 2020' om meer en sneller windmolens in Vlaanderen te realiseren. Dat kan alleen wanneer drempels worden weggewerkt en een versnelling hoger wordt geschakeld.

De Vlaamse energieregulator (VREG) en het Vlaams Energieagentschap (VEA) becijferden enkele maanden geleden dat twee op de drie Vlamingen positief staan ten aanzien van windmolens in de eigen gemeente. Amper 9 procent zou ertegen gekant zijn. Dat staat in schril contrast met de praktijk. Tussen woord en daad liggen niet zozeer wetten maar veeleer praktische bezwaren. Zo verscheen onlangs in de pers dat het meestal de burgemeesters zijn die het draagvlak onderuithalen om electorale redenen. Er moet dan ook vooral aandacht worden besteed aan een ruim draagvlak, zeker bij de omwonenden en de lokale politici.

Wie de media volgt, merkt nagenoeg dagelijks protest op tegen de komst van windmolens. Een meerderheid van wie beroep aantekent tegen windmolenprojecten, zijn lokale overheden, 41,5 procent, en burgers, 40 procent. Lokale overheden durven niet altijd in te gaan tegen de bezorgdheden en de klachten van de bevolking. In plaats van mee op de kar te springen van de duurzame energie, wanen de burgemeesters zich Don Quichot, die de strijd aanbindt tegen windmolens. Dit betekent dat tal van projecten de wind van voren krijgen. Maar liefst 77 windmolens of bijna de helft van de huidige projecten zitten in de wachtkamer van een juridisch kluwen en beroepsprocedures.

Daartegenover zitten er 34 in de laatste rechte lijn om dit jaar gebouwd te worden en zullen nog eens 56 uiterlijk in 2019 afgewerkt zijn.

Minister, wat zult u doen om het lokale draagvlak voor windenergie te vergroten? Wat kan de Vlaamse overheid doen om dergelijke beroepsprocedures te voorkomen?

Op welke manier zult u de lokale besturen sensibiliseren en stimuleren om te kiezen voor duurzame energie?

Zal Vlaanderen de doelstellingen uit het plan Windkracht 2020 halen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, hoge windmolens vangen veel energie, ik weet het.

Zoals u weet, is de omgevingsvergunning ingevoerd. Dit leidt tot een kortere en eenvoudigere vergunningsprocedure. Een eenvoudigere vergunningsprocedure leidt tot minder beroepen inzake procedurefouten.

Daarnaast kan/moet het draagvlak worden bevorderd door in een vroeg stadium overleg met de omgeving te organiseren en omwonenden bij de projecten te betrekken. Bij mijn aantreden als minister heb ik vastgesteld dat daar een serieuze schoen wringt: te weinig betrokkenheid van de burger, van de omwonenden en te veel projecten die van bovenuit lokaal werden gedropt waar de mensen het niet begrepen.

Ik heb via een recent wijzigingsbesluit extra stimulansen voor burgerparticipatie ingebouwd. Om die burgerparticipatie te bevorderen, hebben we samen met VEA ook de Windgids gepubliceerd. De Windgids reikt modelvoorbeelden aan voor lokale besturen en projectontwikkelaars. Het is pas wanneer de burger zelf ook een voordeel heeft aan die windturbine dat het protest zal verdwijnen. Het is belangrijk dat burgers zich kunnen identificeren met en zich betrokken voelen bij de energietransitie. Dat is het belangrijkste dat we tijdens de volgende periode moeten doen: mensen, bedrijven en gemeentebesturen betrekken bij het verhaal.

Op basis van het overleg in het kader van Windkracht 2020 is gebleken dat de doelstellingen in 2020 kunnen worden behaald met projecten die al vergund zijn of projecten die de provincies als vergunningverleners op korte termijn vergunbaar achten.

Het windpact heeft inderdaad enige vertraging opgelopen. Bepaalde provincies hebben niet onmiddellijk gereageerd. Het ambtelijk overleg is dan opgestart en het Departement Omgeving en VEA hebben geholpen bij de inschatting van het potentieel aan windenergie. Dat heeft de nodige tijd gevergd.

Mijnheer Gryffroy, het werk op ambtelijk niveau is wel klaar, en ik zal samen met minister Schauvliege in de zeer nabije toekomst de verschillende gedeputeerden bijeen roepen om tot een politiek akkoord te komen.

Ik ben dus zeer optimistisch over het bereiken van de doelstellingen tegen 2020, ook omdat 2017 een topjaar was en de tussentijdse doelstellingen inzake capaciteit zoals vastgelegd door de Vlaamse Regering werden overschreden. Alle negativisme en defaitisme ten spijt hebben wij in 2017 de subdoelstellingen overschreden. De tussentijdse doelstelling voor 2016 was 100 megawatt en we hebben in 2016 117 megawatt gehaald. In 2017 was de tussentijdse doelstelling 150 megawatt en hebben we 204 megawatt gehaald.

Maar ook voor zon hebben we de tussentijdse doelstelling overschreden. In 2016 was het doel om 100 megawattuur bijkomend te plaatsen en is er 129 megawatt bijkomend geplaatst. En in 2017 hebben we 177 megawatt aan bijkomende capaciteit gerealiseerd terwijl er in feite maar 150 megawatt in de plannen was opgenomen. En dat zijn nog maar voorlopige cijfers, mijnheer Gryffroy.

Vanaf 1 april wordt ook nog de steun aangepast zodat derdepartijfinanciering en extra bugerparticipatie nog meer aan bod zullen komen. Aangezien de aanmeldingen nog enkele weken binnen kunnen lopen voor installaties, zal dit cijfer voor 2017 nog verhogen. Ik wil dan ook van de gelegenheid gebruikmaken om de burgers, de bedrijven, de gemeenten, de projectontwikkelaars maar ook de parlementsleden die volop deze wind- en zonneplannen hebben gesteund, te danken omdat dit aantoont dat wanneer we ons samen inzetten voor hernieuwbare energie, de resultaten zullen volgen. Vlaanderen, dank u wel.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Deze goednieuwsshow wordt rechtstreeks uitgezonden.

Minister Bart Tommelein: Ik gebruik de goednieuwsshow van de heer Gryffroy om het goede nieuws te brengen. Wij zijn daar samen verantwoordelijk voor.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik had eigenlijk ook wat kritische vragen gesteld, maar u hebt die zeer goed 'geturnd'.

Ik weet dat u op het vlak van communicatie heel veel doet. U neemt desnoods zelf de telefoon nemen om de burgemeester te bellen, maar er is nog een andere link, meer bepaald het burgemeestersconvenant. Dat convenant is in veel gemeenten met veel poeha ondertekend, maar ik zie toch een grote discrepantie tussen wat toen is aangekondigd en de realiteit. Vanwege lokale of niet-lokale belangen doet de burgemeester dan toch niet alle mogelijke inspanningen om als facilitator op te treden om bijvoorbeeld een turbine op een goede locatie mogelijk te maken terwijl dat wel zijn taak is. Als die turbine op een slechte locatie zou komen inzake milieu, ruimtelijke ordening, geluidshinder enzovoort, ben ik het daar wel helemaal mee eens.

Een burgemeester moet de rol van facilitator spelen en in sommige gevallen is het dan ook jammer dat sommige gemeenten heel hoog oplopen met dat burgemeestersconvenant maar dat, als puntje bij paaltje komt, wel niet toepassen.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): De heer Gryffroy komt vanavond in mijn gemeente spreken. Ik hoop dat hij niet kritisch zal zijn over ons burgemeestersconvenant en daaraan gekoppeld ons energieactieplan. Mijnheer Gryffroy, u zegt dat dit convenant met veel poeha is aangekondigd, maar in onze gemeente staat in dat convenant de realisatie van drie à vier bijkomende turbines, en die zijn nu ook vergund.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De rol van de burgers mag hier ook niet worden veronachtzaamd. De coöperaties zijn inderdaad belangrijk en het is goed dat er wat stappen zijn gezet in de richting om dat te faciliteren, maar ik denk dat gemeentebesturen en middenveldorganisaties daar een actievere rol in kunnen spelen. Ik deel voor een stuk, vandaag toch, de mening van de heer Gryffroy wanneer hij zegt dat de burgemeestersconvenanten inderdaad voor vele gemeentebesturen een vodje papier zijn. Daarin worden heel wat intenties en interessante ideeën aangekondigd, maar als puntje bij paaltje komt, stelt men zich niet bepaald moedig op. Ik vind het dan ook belangrijk dat de lokale besturen op dat vlak voor hun verantwoordelijkheid worden geplaatst. Ik weet natuurlijk dat heel wat van die convenanten wel waardevol zijn en dat burgemeesters en hun gemeentebesturen daar wel mee aan de slag gaan, maar in een aantal gevallen missen we op dat vlak toch wat leiderschap.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik wel eerst en vooral een medaille voor moed en zelfopoffering geven aan mevrouw Taeldeman. Ik denk dat er weinig gemeenten zijn waar er meer windturbines zijn vergund dan in de mooie gemeente Maldegem. In Kruishoutem zijn ze in voorbereiding, en als het overleg tussen minister Tommelein en de federale minister van Defensie vlot verloopt, dan kunnen we misschien ook in Kruishoutem en omgeving effectief windturbines gaan plaatsen.

Het feit dat die windturbines worden gerealiseerd en dat er meer dan ooit worden gerealiseerd, is ook omdat heel veel lokale besturen effectief de daad bij het woord voegen en projecten steunen die goed zijn ingepland en overlegd. Ik lees vandaag trouwens nog dat Groen tegen windturbines is in natuurgebied. Mensen die denken dat de tegentand enkel vanuit een bepaalde hoek komt, vergissen zich dus. Elk lokaal bestuur probeert zijn verantwoordelijkheid te nemen om windturbines te plaatsen.

Minister, hoe zit het met het overleg met de federale ministers die verantwoordelijk zijn voor defensie en voor de luchtvaart inzake de belemmeringen die er op dat vlak zijn en die veel groter zijn dan de activiteiten van de lokale besturen, met het oog op de ontwikkeling van windenergie in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, what you see is what you get.

De cijfers zijn de cijfers. Er waren er die heel pessimistisch waren, en volgens bepaalde krantentitels was ik dan weer veel te optimistisch. Maar de cijfers zijn wat ze zijn. We hebben de subdoelstellingen gehaald en zelfs ruim overschreden. En ik ben ook van plan om die de volgende jaren te halen. Ik zal me daar volop voor blijven inzetten.

Mijnheer Gryffroy, ik denk dat u gelijk hebt dat dit niet alleen communicatie is.

Dit is ook het gevolg van een aantal gemeenten – niet allemaal, mijnheer Bothuyne, en als het allemaal gemeenten waren zoals die van mevrouw Taeldeman, dan zouden we content mogen zijn – die hun verantwoordelijkheid niet nemen. Mochten alle gemeenten doen wat ze moeten doen, dan zouden we hier vandaag niet zitten en ons afvragen hoe we er wel kunnen geraken. We moeten de gemeenten nog meer aansporen tot initiatieven. Ik geef u gelijk dat er sommige gemeenten zijn – ik benadruk 'sommige' – die met groot gemak burgemeestersconvenanten hebben ondertekend, maar ondertussen niet meer weten dat ze die hebben getekend: gemeenten waar er in al die jaren nog niets is gebeurd. Ik zal geen gemeenten noemen. Dat is niet de bedoeling. Er zijn gemeenten die het hebben ondertekend en die het op een uitstekende manier doen. Zij zijn een voorbeeld voor heel Vlaanderen. Ik heb Maldegem genoemd, maar er zijn er nog.

Daarom voeren we deze week nog eens de bespreking van het burgertraject Stroomversnelling 2, waarmee we naar de regering gaan om gemeenten alsnog ingang te doen vinden. Dat is het belangrijkste van het burgertraject Stroomversnelling 2: we zullen aan gemeenten vragen om nog projecten op te zetten waarvoor ze financiële ondersteuning per inwoner kunnen krijgen om deze te realiseren. We zullen ons focussen op energie-efficiëntie en op groene mobiliteit, maar ondertussen zullen we in dat project ook de mogelijkheid geven om hernieuwbare energie en burgerparticipatie mee te nemen in dat verhaal. Ik hoop dat ik vrijdag van de Vlaamse Regering groen licht krijg om de o zo belangrijke, cruciale stap te kunnen zetten om een aantal gemeenten in de belangrijke maanden voor de verkiezingen toch nog aan het werk te zetten en om de inwoners van een gemeente mee te betrekken.

Dat kan een zeer goed argument zijn voor de huidige meerderheden om het toch nog te doen. Ze kunnen dat dan ook voorleggen aan hun kiezers. Het kan ook

het moment zijn voor de mensen in de oppositie om hun meerderheden aan te sporen om iets meer te doen.

Ik hoop dat het burgertraject dat vrijdag op de regering komt en op dit moment wordt besproken in de IKW's, een nieuwe stap zal zijn om burgemeesters, schepenen, gemeenteraadsleden en zelfs inwoners te sensibiliseren.

Mijnheer Bothuyne, defensie is maar een element. U weet dat ik meerdere drempels moest wegwerken. Ook de burgerluchtvaart stelde een probleem, wat we zeer positief aan het aanpakken zijn. Natuurverenigingen protesteren soms. Lokale besturen zijn een belangrijke belemmering om positieve adviezen te geven op sommige plaatsen. Het is niet altijd zo dat gemeenten niet meewerken. Er zijn er die wel hun verantwoordelijkheid opnemen. Er zijn er ook die er voor kiezen om geen advies te geven omdat het boven hun petje gaat. Ze vinden niet dat het iets is om zich mee te moeien omdat de energieomslag iets is dat op het Vlaamse en provinciale niveau verder moet worden uitgewerkt.

We hebben samengezeten met de legerleiding en dus nog niet met het kabinet van de minister. U verwijst natuurlijk zeer graag naar het politieke overleg tussen deze minister en de minister van Defensie, die toevallig allebei niet tot uw partij behoren. Dat overleg zal gebeuren, nadat we eerst hebben samengezeten op het niveau van het leger zelf. Er is een verschil tussen overleg plegen met de militairen en overleg plegen met het kabinet van de minister van Defensie. Ook daar heb ik goede hoop dat we vooruitgang kunnen boeken.

Maar het lijstje van departementen, ministeries en kabinetten die nog altijd een zeer belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de energieomslag en het behalen of het overschrijden van de doelstellingen, is nog héél lang, zowel op gewestelijk als federaal niveau. Als elke minister en elk kabinet en elke administratie zou beseffen dat we dit moeten doen, niet om populair te zijn maar om de doelstellingen te halen en de energieomslag waar te maken, dan zou ik een gelukkige en tevreden minister van Energie zijn. Ik corrigeer mezelf: een nog gelukkiger minister van Energie.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De burgertrajecten vervolgen hun weg binnen die IKW's. We zullen zien vrijdag wat de uitkomst daarvan is.

Mevrouw Taeldeman, u moet geen schrik hebben. Ik ga heel veel spreken voor lokale afdelingen. Mijn brave medewerker checkt altijd eventjes burgemeesterconvenant.be, al zijn de cijfers weliswaar niet up-to-date. Maldegem zit daar goed. Twee op de drie keer dat ik moet gaan spreken in een afdeling, zit het niet goed. De vraag is dan wat er kan gebeuren op vlak van lokaal beleid met het oog op de verkiezingen. Als je in de meerderheid zit, moet je zelf een tandje bij steken. Als je in de oppositie zit, kun je daar gebruik van maken. We zien dat er te weinig mee wordt gedaan.

Als ik voel dat er mogelijkheden zijn of dat er kritiek is, ben ik iemand die zijn licht gaat opsteken. Ik ben dan ook zelf al een paar keren gaan praten met het kabinet Defensie. Ik weet dat u contacten hebt met de legerleiding. Ik denk dat er in de nabije toekomst een aantal mogelijkheden zullen zijn om nieuwe dingen te creëren. Voor hen is veiligheid een belangrijk issue. Kruishoutem zit in de regio van Semmerzake, waar er nog wordt gewerkt met een bepaalde radartechnologie. Men is aan het overwegen om die technologie aan te passen, waardoor die straal van 15 of 20 kilometer niet meer van toepassing zou zijn. Dat zou meer mogelijkheden bieden. Er zitten dus wel een aantal versnellingen in.

Achter de schermen wordt er informeel overlegd. Laat ons dat zo houden. We moeten niet zoals de heer Bode van de Windassociatie graag doet, het in de media

smijten. Ik heb hem dat ook gezegd. Dat haalt niets uit. Het zorgt er alleen voor dat er meer mensen op hun achterste poten gaan staan. Laat ons achter de schermen kijken wat de mogelijkheden zijn, op een vriendelijke, informele manier.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de nieuwe Vlaamse cijfers over het potentieel aan zonne- en windenergie
– 1325 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, naar aanleiding van de discussie over het Energiepact stond er plots een heel klein kolommetje in De Standaard over cijfers die het Vlaams Energieagentschap heeft bekendgemaakt met betrekking tot bijkomend potentieel aan zonne- en windenergie voor de komende jaren in Vlaanderen. Deze zouden moeten aantonen dat het ontwerp van Energiepact een haalbare kaart is. Het VEA berekende dat Vlaanderen tegen 2030 zal uitkomen op 6,7 gigawatt aan zonne-energie. We kunnen daarmee de 8 gigawatt voor België optrekken naar 11,6 gigawatt. Dat geldt eveneens voor windmolens. Deze zouden voor Vlaanderen 2,5 gigawatt kunnen leveren van de berekende Belgische capaciteit van 4,2 gigawatt.

Als ik kijk naar de plannen die in Vlaanderen zijn opgemaakt, dan vind ik die cijfers niet terug. Deze cijfers zijn nieuw en ambitieuzer dan deze in het Zonneplan en het Windplan. Tevens spreekt men in het artikel over een recente studie van het VEA.

Minister, over welke studie van het VEA gaat het? Kan deze studie aan het parlement worden bezorgd? Op basis van welke parameters zijn deze cijfers bepaald? Hoe is deze bijkomende capaciteit onderbouwd? Welke extra maatregelen zult u nemen om deze meer ambitieuze doelstelling te realiseren?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, het betreft een nota die het Vlaams Energieagentschap in mijn opdracht heeft opgemaakt en een inschatting maakt van het realiseerbare potentieel aan bijkomende installaties in de periode 2021-2030. Uiteraard vindt u dat niet terug in het Zonneplan, het Windplan en andere energieplannen, want dat zijn plannen tot 2020. Het VEA vertrekt van de reeds bestaande doelstellingen. In die zin gaat het dus niet over meer ambitieuze doelstellingen, maar wel over de langere termijn. We vertrekken vanuit 2020 en kijken wat dit zal geven tegen 2030.

Ik zal deze nota uiteraard met veel plezier overmaken aan het parlement, maar in feite hoeft dat niet, want ze staat al sinds geruime tijd op mijn website Tommelein.com. Ik dacht dat u iets meer interesse had voor mijn activiteiten, mijnheer Gryffroy. Ik dacht dat u regelmatig mijn website bezocht, zeker als u als energiespecialist mij moet volgen. Mocht u minister zijn en ik op uw plaats zitten, dan zou ik elke dag op uw website komen. *(Gelach)*

Nog belangrijker, mijnheer Gryffroy, een aantal parlementaire fracties hebben deze nota al omdat ze erom hebben gevraagd. Misschien kunt u eens aan mijn goede vriend Nico vragen op uw fractie of hij deze nota al heeft opgevraagd bij mijn kabinet. Hij kan die zonder enig probleem krijgen. Hij hoeft ze zelf niet eens te vragen, want ze staat op mijn website.

Het betreft geen uitgebreide studie, maar wel een doortrekking van realistische groei met verwijzingen naar relevante studies die deze bijkomende capaciteit onderbouwen. De groei wordt ook gesitueerd ten opzichte van het verloop in recente jaren.

De groei die wordt toegelicht, kan worden bereikt met de maatregelen opgenomen in het Zonneplan en Windkracht 2020. De maatregelen uit deze plannen stoppen niet in 2020. Als we werken aan eengemaakte vergunningen en aan het wegwerken van drempels, dan zal dat een doorschuifeffect hebben naar de volgende jaren. Er zullen geen nieuwe drempels worden opgebouwd in 2020, denk en hoop ik.

Wat zonne-energie betreft, verwijs ik naar het potentieel ingeschat in de zonnekaart, communicatieacties zoals 'Nomineer een dak' en de Zonnegids, het verhoogde minimumaandeel hernieuwbare energie voor nieuwbouw en renovatie, want elk huis dat nu wordt gebouwd, is een opsteker voor hernieuwbare energie. Ik ga ervan uit dat er in de komende jaren nog wat nieuws zal worden gebouwd. Ik hoop zelfs dat er wordt gesloopt om nieuw te bouwen. Dat staat trouwens in ons aller Energiepact. Verder verwijs ik naar het potentieel ingeschat in modelbestekken voor lokale besturen en bedrijven, maar vooral de goedkoper en steeds meer efficiënter wordende zonnepanelen.

Voor windenergie zijn er al verschillende maatregelen genomen uit Windkracht 2020, zoals de Windgids, de recent ondersteunde aanpassing van radarapparatuur, de maximale invulling van de zeehavengebieden en grootschalige industriegebieden, en simulaties die worden uitgevoerd inzake inplanting van dubbele rijen langs grootschalige lijninfrastructuur. Belangrijk is ook het principe van bestemmingsneutraliteit, zodat windturbines in alle bestemmingsgebieden kunnen worden ingeplant, weliswaar na grondige afweging 'case by case' van de effecten op omwonenden, natuur, landschap enzovoort.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, als we op uw website gaan, dan komen we eerst uit bij het schlagerfestival op 24 maart. *(Opmerkingen van minister Bart Tommelein)*

Oostende is ver, minister. *(Opmerkingen van minister Bart Tommelein)*

Ik ging dat net zeggen. We zijn met drieën aan het zoeken en een van mijn medewerkers heeft het ondertussen gevonden, maar je moet wel een beetje zoeken. Als het in de krant staat, had ik wel verwacht … Dit is niet onbelangrijk. We trekken onze eigen ambities op met ongeveer 25 procent voor de periode 2020-2030. Het is dan ook logisch dat de vraag wordt gesteld hoe die redenering wordt bepaald. U hebt daar uitleg over gegeven. Ik zal de nota opvragen en die grondig bestuderen. Misschien lezen veel mensen dergelijke kolommen in de krant niet, maar ik wel. Er stonden cijfers in die voor mij compleet nieuw waren. Daarom heb ik deze vraag gesteld.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik wil nog eens herhalen dat op 24 maart in de gebouwen van KV Oostende er een Noordzeefestival is waarop u allen van harte bent uitgenodigd. Het is geen partijmanifestatie. U kunt met een gerust hart daarnaartoe komen, mijnheer Gryffroy. *(Opmerkingen van Valerie Taeldeman)*

Ik zal zelf zingen, mevrouw Taeldeman. Tradities moeten gerespecteerd worden.

Mijnheer Gryffroy, we hebben een bijzonder goed contact met elkaar. U had mij die nota gerust kunnen vragen en ik had u die onmiddellijk bezorgd. U had hier niet hoeven vragen waar die was.

Maar van twee dingen één. Ik ben maanden bezig geweest met het Energiepact, samen met mijn collega's in de andere gewesten en de federale overheid. Telkens wordt mij uiteraard gevraagd om een inschatting te maken van wat mogelijk zou kunnen zijn. Als ik een inschatting moet maken en die ook doorgeven aan mijn collega's op het federale niveau en de andere niveaus via mijn administratie, dan is dat nog geen afgeklopt plan. Dat is wel een inschatting. Als ik documenten officieel overmaak aan minister Marghem, die al verschillende keren heeft gezegd in de media dat ze die moet krijgen terwijl ze die nochtans al een paar keren gekregen heeft, en telkens opnieuw gekregen heeft, dan is het niet juist dat ze zegt dat ze daar geen gegevens over heeft. Ze heeft ze. Ze liggen trouwens hier en ze staan trouwens op mijn website. Dan weten we ongeveer waar we aan toe zijn.

Het klopt dat u zegt dat dit geen concreet plan is, beslist door de regering. Maar die inschattingen zijn wel nodig geweest om te kunnen kijken wat haalbaar was op het vlak van hernieuwbare energie. Zoals heel duidelijk te horen, te zien en te lezen staat in het interview dat u deze week hebt gehad in De Standaard, namelijk dat alles wat wij beslissen, goed gemonitord moet worden, geldt ook voor deze cijfers. Maar ik kan toch maar een potentieel realistische inschatting maken op basis van bestaande plannen, bestaande realisaties en bestaande maatregelen die worden genomen? Het kan zijn dat iemand anders daar een andere inschatting van zou maken, maar dat is geen persoonlijke inschatting. Het Vlaams Energieagentschap (VEA), onze administratie, maakt dergelijke inschattingen. Die cijfers zijn niet geheim, ze zijn voor iedereen beschikbaar. Daar kunnen we dan verder mee aan de slag.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik heb het ondertussen gevonden op de website. Ik vond het geen normale manier van terugvinden. Ik zou het logisch vinden dat je dat vindt op de website van het VEA, maar ik weet niet of je het daar terugvindt. Als het een officiële nota is van het VEA aan de minister, dan kunt u dat op uw website zetten en in de krant publiceren, maar dan verwacht ik ook dat het staat op de website van het VEA. Case closed.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het wegwerken van financiële drempels voor laadpalen
– 1324 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): We hebben de ambitie om elektrische wagens te promoten en laadpaleninfrastructuur uit te bouwen. Laadpalen hebben we nodig en kunnen niet worden losgekoppeld van het promoten van elektrische voertuigen. Het ene kan niet zonder het andere. Dit moet bijdragen aan het behalen van de klimaat- en energiedoestellingen. Het voorzien in een efficiënte en uitgebreide laadinfrastructuur vormt daarvan een belangrijk onderdeel.

Er zijn diverse initiatieven om de laadpaleninfrastructuur in Vlaanderen uit te breiden. Minister, u hebt de ambitie om tegen 2020 het aantal laadpunten in Vlaanderen te verdubbelen tot 5000. De gemeenten kregen de keuze om zelf te zorgen voor de laadinfrastructuur of dit uit te besteden aan de energienetbeheerders Eandis of Infrax. Via een Europese aanbesteding krijgt dit vorm. Ondertussen is het voor het tweede jaar aanbesteed.

Er werd echter vastgesteld dat bedrijven die laadpalen plaatsen op een spoorwegparking, per paal jaarlijks een taks van 65 euro moeten betalen, terwijl deze laadpaal de spoorwegen niets kost. U reageerde dat drempels moeten worden weggewerkt en een dergelijke taks dus niet door de beugel kan. U schreef een brief naar de federale minister van Mobiliteit om de taks te laten schrappen.

Minister, wat is het antwoord van de federale minister van Mobiliteit op de vraag om deze taks voor laadpalen op spoorwegparkings te schrappen? Welke verdere stappen zal deze minister daarvoor ondernemen? Zijn er andere overheden die een dergelijke taks opleggen of andere drempels uitwerken die het plaatsen van laadpalen ontmoedigen of tegenhouden? Daarmee bedoel ik dan de lokale en eventueel de provinciale overheden. Wat zult u doen om deze barrières weg te werken? Welke drempels die dergelijke investeringen ontmoedigen, zijn er in het algemeen bij de verschillende overheden?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Op 31 januari werd op een opvolgvergadering over de plaatsing van de laadpalen met mijn kabinet en de distributienetbeheerders melding gemaakt van een probleem met de plaatsing van laadpalen in Harelbeke. Infrabel vraagt een vergoeding van 65 euro per jaar voor de exploitatie van een laadpaal op zijn terreinen, blijkbaar een parking nabij het station van Harelbeke. Op 2 februari heb ik dit concreet geval per brief overgemaakt aan mijn federale collega minister Bellot. Het gaat met andere woorden voorlopig om een geïsoleerd geval, maar de correspondentie met de NMBS doet me vermoeden dat het hier over een algemene richtlijn gaat. Daarenboven blijft het aantal laadpalen op terreinen van de NMBS ook beperkt, ik zou zelfs zeggen te beperkt. Voor mij was dit reden genoeg om onmiddellijk in actie te schieten en een brief te sturen aan mijn vriend en collega minister François Bellot, bevoegd voor de mobiliteit en voor de NMBS. Tot op heden heb ik nog wel geen antwoord gekregen van de minister.

Mijnheer Gryffroy, op mijn kabinet zijn er klachten binnengekomen van een laadpalenexploitant over een viertal locaties in de provincie Antwerpen. Het ging hier over de provinciale bedrijfsbelasting, die elke bedrijfsexploitatie viseert. Gelet op de kleinschaligheid van een laadpaal en de beperkte bedragen die hier omgaan per laadpunt, heb ik aan de gouverneur gevraagd om hiervoor in een uitzondering te voorzien. Zij heeft mij ondertussen bevestigd dit geval te onderzoeken en de nodige maatregelen te nemen. De betrokken leverancier van laadpalen bevestigt mij ook dat dit geval al informeel opgelost is, waardoor er geen klachten meer overblijven.

Het aandeel batterij-elektrische voertuigen is momenteel laag, zelfs te laag. Daar zijn nog een aantal drempels te overwinnen. Om deze te overwinnen, hebben we een CPT-plan (Clean Power for Transport) en een laadpalenplan uitgewerkt. Maar belangrijk is vooral dat de private sector nog veel meer en snel laadpalen moet plaatsen en dat er ook in de accommodaties van de terreinen waar heel veel mensen gedurende een aantal uren hun auto achterlaten, zoals op de terreinen van de NMBS, er in meer laadpalen wordt voorzien.

– Bart Nevens treedt als voorzitter op.

Dat betekent ook dat het draagvlak moet vergroten, dat de drempels moeten worden weggewerkt niet alleen voor elektrische mobiliteit maar ook voor windmolens en zonnepanelen, zoals daarnet gezegd. Ik kan als minister niet aanvaarden dat andere overheden drempels beginnen in te bouwen en drempels beginnen te verhogen als wij in het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering er alles aan doen om de drempels te verlagen. Ik blijf alert en ik blijf een heel duidelijke boodschap aan mijn collega's en de andere overheden geven: stop met bijkomende drempels te organiseren en bouw samen met ons de drempels af.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Als u nog geen antwoord hebt gekregen van de minister van Mobiliteit, heb ik eigenlijk ook geen verdere vragen over dit thema.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de plaatsing van zonnepanelen op daken van sportinfrastructuur in Vlaanderen
– 1344 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp·a): Voorzitter, minister, collega's, duurzaamheidsinvesteringen en energetische maatregelen worden door de Vlaamse Regering op verschillende manieren gepromoot. Eén ervan is de plaatsing van zonnepanelen op daken van woningen en gebouwen. De ambities om op die manier de klimaat- en energiedoelstellingen voor 2020 te realiseren, zijn dan ook groot.

Om die ambities kracht bij te zetten, riep u de Vlaming recent op massaal daken te nomineren waarop zij graag zonnepanelen wilden zien. Met de campagne 'Stroomversneller' hoopt u het plaatsen van zonnepanelen op daken te versnellen. Aangezien zowel grote privédaken als daken van openbare gebouwen in aanmerking komen, wil ik uiteraard graag mijn steentje bijdragen.

Volgens de gegevens van Sport Vlaanderen bestaan er in Vlaanderen meer dan 20.000 sportaccommodaties, waarvan onder andere 1200 sporthallen, bijna 5000 sportlokalen en meer dan 200 overdekte zwembaden. Bovendien zijn er meer dan 12.000 openluchtsportvelden geregistreerd die meestal ook nog een of meerdere kleedkamergebouwen en/of cafetaria omvatten.

De potentiële dakoppervlakte die in deze sector voor de plaatsing van zonnepanelen ter beschikking is, lijkt op het eerste gezicht enorm. Als je enkel de sporthallen, de sportlokalen en de overdekte zwembaden in overweging neemt, dan kom ik voorzichtig geschat, op een dakoppervlakte van 280 hectare, het equivalent van een 420-tal voetbalvelden. Bovendien vermoed ik dat de vormgeving van de meeste daken – de zogenaamde 'platte daken' – zich uitermate leent voor de plaatsing van zonnepanelen.

Over de energiegerelateerde uitgaven van deze 20.000 sportvoorzieningen heb ik geen onmiddellijke informatie ter beschikking, maar ik vermoed dat deze vrij hoog zullen zijn. Daarom wil ik, rekening houdend met bovenstaande analyse, volgende vragen stellen aan u, minister.

Hoe staat u tegenover bovenstaande analyse? Bent u in het bezit van specifiek cijfermateriaal over de aanwezige dakoppervlakte van sportaccommodaties in Vlaanderen en/of hebt u informatie over de totale energie-uitgaven, eventueel opgesplitst per soort van accommodatie, van de Vlaamse sportinfrastructuur? U mag dat ook schriftelijk doorgeven.

Indien dat niet het geval zou zijn, acht u het nuttig om over deze informatie te beschikken? In welke initiatieven voorziet u om deze informatie te verzamelen?

Hebt u zicht op de energiebesparende maatregelen die in de sportsector reeds werden genomen, meer specifiek met betrekking tot de plaatsing van zonnepanelen,

bijvoorbeeld het aantal locaties, het aantal vierkante meter geplaatste zonnepanelen, de totale energieopbrengst enzovoort?

Bestaan er momenteel plannen om op de centra van Sport Vlaanderen zonnepanelen te plaatsen? Zo ja, binnen welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Bent u naar aanleiding van deze informatie bereid specifieke aandacht te besteden aan de sportsector inzake de promotie van energiebesparende ingrepen, de uitwerking van 'good practices', de ondersteuning van inspirerende voorbeelden enzovoort?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Welkom, mijnheer Moyaers. Ik ben blij ook eens van u een vraag te krijgen. Wellicht bent u de sportspecialist van uw partij? Het is altijd aangenaam om eens een ander geluid te horen.

Collega's, ik zoek niet alleen naar daken op sportinfrastructuur, ik zoek naarstig naar daken op scholen, op cultuurgebouwen, op gemeentelijke gebouwen, op kerkelijke gebouwen. Ik ben er dus ook voorstander van om de daken van sportinfrastructuur maximaal te benutten.

U hebt reeds vermeld dat de actie 'Nomineer een dak' een inventaris zal opleveren van vele interessante daken. De eigenaars van deze daken zal ik extra sensibiliseren om zonnepanelen te installeren. Ik heb het vermoeden dat bij de genomineerde daken heel veel sportinfrastructuur zal worden aangeduid.

Veel sportinfrastructuur wordt beheerd door lokale besturen. Voor deze doelgroep zijn enkele nieuwe initiatieven uitgewerkt. Zoals ik daarnet ook aan de heer Gryffroy heb gezegd, ga ik vrijdag naar de regering om te vragen om de gemeenten extra te sensibiliseren. Het Vlaams Energiebedrijf heeft recent een bestek voor aankoop van zonnepanelen gelanceerd, waarop de gemeenten kunnen intekenen. Op korte termijn zal ik ook een modelbestek lanceren dat elke gemeente kan toepassen, met specifieke aandacht voor verbruik ter plaatse – niet alle sportinfrastructuur heeft 24 op 24 uur die energie nodig – en voor een coöperatieve aanpak. Ik denk dat daar een enorm potentieel ligt. Als wij de leden van de sportclubs kunnen overtuigen om mee te investeren in het dak van hun favoriete sportclub, dan denk ik dat we dat als een succesverhaal zullen kunnen beschouwen.

Vorig jaar heb ik de zonnekaart gelanceerd. Uit de resultaten kunnen we de geschikte gebouwen en de geschikte oppervlakte bepalen. Er zijn echter geen specifieke ruimtelijke gegevens beschikbaar die kunnen worden gekoppeld aan de resultaten om zo de oppervlakten in te delen naar sector. Men kan dus per gemeente nagaan welke daken interessant zijn, men kan ze dan in de gemeente zelf detecteren als sportinfrastructuur, bij mij bijvoorbeeld het dak van KV Oostende, van basketbalclub Oostende, van Hermes Oostende.

We kunnen beslissen dat eerst aan te pakken, maar dat zal in de gemeenten moeten gebeuren. Ik heb die centrale gegevens niet. Ik zie daken, maar ik kan niet meteen zien van wie die daken zijn. Die gegevens zijn hier niet aan gekoppeld.

Als minister van Energie ben ik uiteraard bevoegd voor het energiebeleid. Dat is geen verrassing. Ik heb al eens met een knipoog tegen de heer Bothuyne "ik ben wij" gezegd. Dit omvat iedereen. Ik kan enkel proberen te sensibiliseren, te motiveren en mensen in gang te zetten. Ik doe er alles aan om zo veel mogelijk projecten te realiseren. Sommige mensen vragen zich af of ik in mijn vrije tijd geen flexi-jobber ben die zonnepanelen installeert. Dat is niet het geval, maar ik heb wel de hulp van mijn collega's nodig. Minister Crevits doet dat op de daken van de schoolgebouwen. Minister Homans doet dat op de daken van de sociale woningen.

Minister Vandeurzen doet dat op de daken van de welzijnscentra. Minister Gatz doet dat op de daken van de culturele centra. Minister Weyts doet dat op de daken van de openbare gebouwen die onder zijn departement vallen. Ik kan bijna al mijn collega's op die manier opsommen.

Mijnheer Moyaers, ik ben ervan overtuigd dat minister Muyters bezig is met de plaatsing van zonnepanelen op sportcentra. Ik stel voor dat u minister Muyters in de commissie Sport een vraag om uitleg stelt over wat hij op dit ogenblik doet.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp·a): Minister, ik dank u voor uw positief antwoord. Ik vind het positief dat er volgens u al zeer veel sportinfrastructuur wordt genomineerd en dat u de gemeenten wilt aanspreken. Ik vind het zeer goed dat u voor een coöperatieve aanpak pleit. Dat is niet enkel mooi om bij de supporters van een bepaalde club een bepaalde bewustwording te creëren, maar het is ook een energiebesparing voor de club zelf.

U hebt hopelijk begrepen dat mijn vraag om uitleg in de eerste plaats geen vraag maar een suggestie is, die vooral voor uw campagne 'Stroomversneller' kan dienen. De gemiddelde sporthal heeft een dak van ongeveer 1000 vierkante meter. De sportlokalen zitten rond 300 vierkante meter, en een overdekt zwembad heeft ongeveer 400 vierkante meter aan dak. Als ik dat optelsommetje maak, zit ik al snel aan 2,8 miljoen vierkante meter. Uw ambitie om tegen 2020 uw klimaat- en energiedoelstellingen te halen, is uiteraard groot. Dit is echter een window of opportunity.

Wat de centen van Sport Vlaanderen betreft, zal ik minister Muyters aanspreken. In zijn visie voor 2020 spreekt hij graag over centers of excellence, maar volgens mij mogen die centers of excellence niet enkel uitblinken in sportaccommodatie, maar ook in energiebesparende maatregelen. Het zou misschien interessant zijn eens met hem rond de tafel te zitten om na te gaan wat jullie samen in die centra van Sport Vlaanderen kunnen doen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, sporthallen hebben meestal heel mooie dakoppervlaktes, maar mijn ervaring leert me dat veel sporthaldaken vanwege het overgewicht niet geschikt zijn om zonnepanelen op te leggen. De structuur van die daken is daar niet op voorzien. U moet voorzichtig zijn met het creëren van te hoge verwachtingen. Ik denk dat in Overijse het dak van een sporthal het eens heeft begeven.

Ik kom weer terug op de discussie over de burgemeestersconvenanten. We kunnen met veel poeha bepaalde zaken aankondigen, maar ik wil zeer hard benadrukken dat we die zaken ook correct moeten uitvoeren. Als een gemeente niet zelf in het dak van een sportgebouw, school en dergelijke wil investeren, kan dit perfect door coöperatieven of andere organisaties gebeuren. Dit kan echter niet zomaar aan een bepaalde organisatie worden toegewezen. Dit moet worden aanbesteed. Ik weet dat het Vlaams Energieagentschap (VEA) samen met het Facilitair Bedrijf en het Vlaams EnergieBedrijf (VEB) werkt aan het opstellen van standaardbestekken die de gemeenten kunnen gebruiken. We werken hier wel degelijk met publieke daken en bepaalde regels, namelijk de procedures voor openbare aanbestedingen, moeten worden gevolgd om die daken op de markt te zetten.

Ik pleit uiteraard ook voor zonnepanelen als het mogelijk is ze te plaatsen. Ik wil echter niet dat we hier allemaal toeteren over het aantal vierkante meters op de sporthallen en dat achteraf niets wordt gerealiseerd. Ik wil enige nuchterheid. Om die daken vrij te geven, moeten we rekening houden met de stabiliteit en met de openbareaanbestedingsprocedures.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik zou me niet concentreren op wat niet kan, maar vooral op wat wel kan. Er zijn zeker sporthallen waar dit kan, en daar zou ik de nadruk op leggen. Dit geldt zeker voor de sporthallen die nieuw worden gebouwd. Ik zou ervoor pleiten om die daken of toch zeker delen ervan hernieuwbare-energiebestendig te maken. Ik weet dat de Vlaamse overheid op dat vlak misschien niet veel kan doen, maar ik wil hier toch toe oproepen.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Voorzitter, we moeten, voor alle duidelijkheid, eerst en vooral de daken in orde brengen op het vlak van de energie-efficiëntie. We moeten zelfs niet discussiëren over de vraag of er al dan niet zonnepanelen op kunnen worden geplaatst of over de vraag of een dak voldoende groot is. U hebt dat ook duidelijk gezegd en we zitten hier op dezelfde golflengte. Energie-efficiëntie is de eerste opdracht en de rest volgt hierop.

Mijnheer Danen, ik denk dat u gelijk hebt. We moeten niet kijken naar wat niet kan, maar kijken naar wat wel kan. Dat geldt voor alles, ook voor de windmolens. We zoeken op plaatsen waar het niet kan, maar we verliezen op dit ogenblik goede plaatsen waar het wel degelijk kan en waar er geen protest, overlast of problemen zijn.

Een aantal gebouwen heeft uiteraard niet voldoende draagstructuur, maar elk gebouw moet op een bepaald ogenblik wel eens worden aangepakt. Misschien is dat een opportuniteit om hiervoor te zorgen. In feite zou het zo moeten zijn. Het kan trouwens niet anders dan dat nieuwe sportinfrastructuur die nu wordt gebouwd, over zonnepanelen moet beschikken. Dit geldt zeker voor zwembaden. Ik kan me niet voorstellen dat nu nog energie-intensieve sportinfrastructuur, zoals zwembaden, zou worden gebouwd zonder zonnepanelen.

Ik heb de voormalige voorzitter van KV Oostende, de heer Coucke, overigens verteld dat ik het onbegrijpelijk vind dat nog een stadion of een nieuwe tribune zonder zonnepanelen wordt gebouwd.

De heer Coucke gaf mij gelijk en hij heeft zich uitgebreid geëxcuseerd, maar ik hoop dat de clubs van AA Gent, van Anderlecht en Antwerp – ik hoor dat daar nieuwe stadions worden gebouwd, misschien kunt u dat aan de burgemeester van Antwerpen eens doorgeven … Geen nieuwe voetbalstadions zonder hernieuwbare energie. Wat men daar aan energie verbruikt, is hallucinant. Die klik moet overal komen. Ik zal het ook aan de toekomstige nieuwe burgemeester van Oostende zeggen dat hij daar rekening mee moet houden.

We moeten ook meewerken aan het verhaal van derdepartijinvesteerders. Daar is een aanbesteding nodig, en dat is een heel belangrijk element. Er zijn inderdaad nog wat drempels weg te werken. Een van de belangrijkste problemen van sportaccommodaties is dat heel wat van die accommodaties geen 24 op 24 uur worden gebruikt. Voor een zwembad is dat geen probleem. Water dat je overdag opwarmt, zal 's nachts nog wel warm blijven. Dat zal niet onmiddellijk afkoelen. Als je een tennis- of volleybalsporthal die 's nachts of in de schoolperiodes leegstaat, wil verwarmen, dan hebben zonnepanelen geen zin als je die niet ook voor andere plaatsen kunt gebruiken.

Zonnedelen, het project dat de heer Gryffroy een zeer warm hart toedraagt, en waarin we dus samen twee warme harten zijn, zal in de komende maanden toch moeten doorbreken.

Bert Moyaers (sp·a): Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Voor wat de ministers zelf kunnen doen, liggen de grote uitdagingen in de centra van Sport

Vlaanderen. Als ik het investeringsprogramma bekijk van 2017 en 2018 van de uitbouw en renovatie van die centra van Sport Vlaanderen, dan staat er helaas heel weinig in over klimaat- en energiebesparende maatregelen. Daar zit een enorm potentieel dat we optimaal moeten kunnen benutten. Ik hoop dat in de nieuwe investeringen in 2019 wel terug te vinden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energielening
– 1193 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het inperken van de Vlaamse energielening
– 1206 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, in 2006 werd het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE) opgericht door de federale overheid. Via de lokale entiteiten verstrekte dit fonds leningen ter financiering van energiebesparende maatregelen. Dankzij de zesde staathervorming werd dit een bevoegdheid voor de Vlaamse overheid in 2015. Uw voorgangster, voormalig minister Turtelboom, heeft toen haar uiterste best gedaan om met die Vlaamse energielening een sterk product in de markt te zetten. Ze veranderde daarvoor de FRGE-lening naar de energielening, ze doopte de lokale entiteiten om tot energiehuizen en ze zorgde ervoor dat de inwoners van elke Vlaamse gemeente een energielening konden aanvragen.

Door al die ingrepen werd de energielening al snel een succesverhaal. Het instrument werd veel meer dan vroeger gebruikt, voornamelijk om kleine energierenovaties te financieren in woningen. Op het einde van het jaar 2015 werden in totaal 4585 aanvragen geteld. Mede door dat succes werd het budget opgetrokken van 15 naar 30 miljoen euro. In 2016 waren er in totaal 4238 aanvragen. Het aantal aanvragen bleef dus min of meer op peil. Maar in 2017 zakte het aantal aanvragen toch aanzienlijk, want toen werden er slechts 3680 energieleningen uitgeschreven.

Minister, op de klimaat- en energiedag in het energieverslindende stadion te Gent eind 2016 hebt u aangekondigd dat commerciële bankinstellingen ook energieleningen zouden aanbieden met een rente van 2 procent of minder. Dat zou dus een mogelijke verklaring kunnen zijn voor de daling van het aantal toegekende energieleningen via de energiehuizen, want gezinnen zouden voor het afsluiten van een lening sneller naar hun vertrouwde bankinstelling stappen dan naar een energiehuis dat hun niet bekend was, leerden de antwoorden op vragen om uitleg over de energielening in die periode.

Uit de cijfers van de kredietinstellingen blijkt dat dit helemaal niet klopt. Er werden niet meer, maar minder leningen voor renovaties afgesloten in het voorbije jaar. Zo maakte Febelfin al bekend dat het aantal nieuwe bankkredieten voor het verbouwen van een woning is gedaald met wel 20 procent. Ook de Beroepsvereniging van het Krediet schreef de daling van het aantal kredieten in 2017 ten opzichte van 2016 volledig toe aan een kleiner aantal renovatiekredieten.

De uitdaging blijft wel groot. Uit het voortgangsrapport 2016-2017 van het mitigatieluik van het Vlaamse klimaatbeleidsplan 2013-2020 blijkt dat de sector van

de gebouwen verantwoordelijk is voor 31 procent van de non-ETS-uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen. Het oude woonpatrimonium in Vlaanderen is daar voor een groot stuk mee verantwoordelijk voor. Net daarom is al zo vaak gezegd dat de renovatiegraad in Vlaanderen omhoog moet. Het renovatiepact van uw voorgangster, ex-minister Turtelboom, is daarvan een mooi voorbeeld.

Om die reden werd in 2015 de energielening zo gestimuleerd door toenmalig minister Turtelboom. Als we nagaan waarvoor de energieleningen worden gebruikt, gaan enkele alarmbelletjes af. In 2017 blijkt dat nog maar de helft van de aanvragen effectief wordt gebruikt voor het financieren van renovatiewerken, terwijl voorheen nog zeker 80 procent van de energieleningen hiervoor werden gebruikt. De energielening wordt nu voornamelijk gebruikt om de investering in een PV-installatie te financieren. Uiteraard is dat bijzonder positief. We zijn allemaal voor meer zonnepanelen in Vlaanderen, maar investeringen in ons oude woningpatrimonium energierenovatie zijn minstens even urgent.

Afgelopen weekend werd ook bekend dat de rente op woonkredieten na een periode erg laag te hebben gestaan, opnieuw in stijgende lijn zou beginnen gaan. Dit doet de vraag rijzen hoelang commerciële bankinstellingen de lage rente op hun energieleningen nog zullen kunnen aanhouden. Een stijgende rente in combinatie met een energielening die vanaf 1 januari 2019 in principe niet meer aangevraagd kan worden door gezinnen die niet tot de prioritaire doelgroep behoren, dit is de groep van gezinnen die 15.000 euro kan lenen met een rente van 2 procent, zou het aantal renovaties nog verder kunnen doen dalen, terwijl de dalende trend, in het kader van de Vlaamse en Europese klimaatdoelstellingen net gekeerd zou moeten worden.

Minister, welke verklaringen ziet u voor het dalend aantal energieleningen?

Op welke manier is het dalend aantal energieleningen te rijmen met een dalend aantal kredieten voor renovatie bij commerciële bankinstellingen?

Vanaf 1 januari kunnen gezinnen die niet tot de prioritaire doelgroep behoren, in principe geen lening meer afsluiten via de energiehuizen. Zij moeten voor een lening een beroep doen op een commerciële bankinstelling. Alleen als hun daar een lening geweigerd wordt, kunnen ze alsnog bij een energiehuis terecht. Op welke manier zal dit vangnetprincipe gegarandeerd worden? Welke bewijzen dienen de gezinnen aan te leveren om aan te tonen dat ze effectief een commerciële bankinstelling gecontacteerd hebben?

Minister, denkt u erover na om die aanpassing aan de energielening, waardoor gezinnen die niet tot de prioritaire doelgroep behoren, vanaf 1 januari 2019 in principe geen energielening meer kunnen afsluiten via een energiehuis, terug te draaien zodat de energielening open blijft voor iedereen? Zal de rente op het woonkrediet hier een rol in spelen?

Hoe staat u ten opzichte van het idee om de rente op de energielening naar bijvoorbeeld 1 procent te laten zakken als de lening gebruikt wordt om isolatiewerken aan een bestaande woning te financieren?

Op welke manier wilt u de interesse van de Vlaming voor het renoveren van zijn oude, niet-energiezuinige woning aanwakkeren?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): "De regering probeert ons al lang aan het renoveren te krijgen via premies voor energiebesparende ingrepen. Het systeem heeft zijn nut bewezen, maar de schwung is eruit. De ministers Annemie Turtelboom, Liesbeth Homans en Joke Schauvliege schuiven daarom een nieuwe doelstelling naar voren

in een 'Renovatiepact'. Tegen 2050 willen ze alle woningen in Vlaanderen energiezuinig maken."

Deze tekst komt uit een artikel van De Morgen van 16 september 2015, maar had evengoed vandaag geschreven kunnen zijn. Het artikel werd geschreven naar aanleiding van de vervanging van de groene lening door de Vlaamse energielening.

Vorig jaar beslisten dezelfde regeringspartijen echter om deze Vlaamse energielening verder in te perken. Blijkbaar was de schwung er weer uit. Vanaf 1 januari 2019 zullen dus enkel nog de sociale doelgroepen en verenigingen aanspraak maken op deze energielening.

Misschien zat het tanende succes van de energielening er voor iets tussen – in 2015 werden er nog 4585 energieleningen toegestaan, in 2017 ging het nog om 3680 leningen – of speelde de verschuiving van de besteding van deze energielening een rol bij de beslissing tot het inperken van de Vlaamse energielening. In 2015 werd nog 80 procent van de energieleningen aangewend voor het uitvoeren van isolatiewerken, terwijl dit in 2017 nog slechts de helft was. Een groot aantal energieleningen werden en worden nu aangevraagd voor het installeren van een fotovoltaïsch systeem.

Het verder afbouwen van deze energielening staat in schril contrast met de bevindingen van Pixii. Pixii becijferde dat België de komende 32 jaar 70.000 huizen per jaar energetisch moet renoveren tot een peil van E60 om de klimaatdoelstellingen te kunnen behalen. Vermoedelijk liggen een groot aantal van deze 70.000 woningen in Vlaanderen.

Minister, de nood om te renoveren is groot in België en Vlaanderen. Het inperken of ontoegankelijk maken van de Vlaamse energielening voor de Vlaamse gezinnen is dan ook een verwarrend signaal van deze regering. Een van de huidige regeringspartijen – CD&V, om ze niet bij naam te noemen – pleit er nu voor om de energielening niet af te bouwen. Hoe wilt u de Vlaamse gezinnen, die niet onder de uitzonderingsregel vallen, overtuigen om een pas gekochte woning te renoveren tot minstens een energiepeil van E60?

Uit cijfers van mijn collega Bothuyne blijkt dat het aantal toegekende leningen in Antwerpen halveerde, terwijl het aantal aanvragen in Oost-Vlaanderen met een derde steeg in dezelfde periode van twee jaar. Hoe verklaart u die regionale verschillen? Is dat enkel een kwestie van communicatie, zoals collega Bothuyne aanhaalt op zijn website, of zijn er nog andere verklaringen? Indien de communicatie zo'n belangrijke rol heeft gespeeld bij het succes van de energielening, waarom werd en wordt er dan niet sterker ingezet op die communicatie?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega's, allereerst wens ik te benadrukken dat het niet zo is dat met het beperken van de toegang tot de energielening tot de prioritaire doelgroep vanaf 1 januari 2019 er plots geen financieringsmogelijkheden meer zullen bestaan voor mensen buiten de doelgroep.

Vanaf 1 maart, mijnheer Bothuyne, hanteren alle commerciële aanbieders van energieleningen op dit moment een tarief onder de 2 procent. Dat is twaalf op twaalf. Er is dus geen gebrek aan financieringsmogelijkheden, want bijna elke commerciële bank in Vlaanderen biedt vandaag een groene renovatie- of energielening aan, en dat bovendien aan een tarief dat minstens zo voordelig is als de Vlaamse energielening. En meestal, mijnheer Bothuyne, is het een pak eenvoudiger om die lening af te sluiten. Ik kan daarvan meespreken. Toen ik een paar jaar geleden moest kiezen tussen de lening van de overheid en de lening van de bank waar ik klant was, had ik een goedkoper tarief bij mijn bank en waren de

formaliteiten een stuk eenvoudiger. Bovendien hadden mensen zicht op een aantal dingen waarvan ik vind dat de schepen van de stad Oostende daar geen zicht op moet hebben en waar mijn bank wel gerust zicht op mag hebben.

Verder is het bedrag van de Vlaamse energielening wel uitgebreid, maar het leningsbedrag kan maximaal 15.000 euro bedragen. Als u, mijnheer Danen, vraagt naar renovatie naar een energiepeil van E60 of u, mijnheer Bothuyne, naar het renoveren van een oude niet-energiezuinige woning, dan spreken we over een ingrijpende energetische renovatie, waarbij we toch spreken over investeringen van enkele tienduizenden euro's. En daarvoor komt die overheidslening vandaag niet in aanmerking. Daarvoor moet je naar een commerciële bank gaan.

En ik hoor het al komen: neen, we gaan het leningsbedrag niet optrekken. Ik herhaal het, en ik blijf bij mijn standpunt, dat de staat geen bank is. Ik ben ook niet van plan om de Vlaamse overheid bank te laten spelen voor deze zaak.

De hoofdtaak van de energiehuizen bestaat voor mij, en voor de hele Vlaamse Regering, mijnheer Bothuyne, niet uit het vervullen van een taak die al wordt vervuld door de commerciële banken. Wat ik wel heb vastgesteld, is dat een groot deel van de Vlamingen niet weet waar te beginnen. Het is dat wat hen tegenhoudt om effectief te renoveren. Ik blijf dan ook bij de mening dat beter informeren, beter ondersteunen, beter begeleiden en beter ontzorgen belangrijke elementen zijn om mensen te stimuleren om effectief tot renovatie over te gaan. Daar wil ik op inzetten, mijnheer Bothuyne. Het is dan ook in die richting dat ik de energiehuizen verder wil zien evolueren: unieke, toegankelijke loketten voor energiegerelateerde aangelegenheden, voor een breed publiek, dus niet alleen voor het sociale publiek, dat het nodig heeft, maar ook voor mensen die geen tijd hebben of die toevallig niet de kwaliteiten hebben om zich daarmee bezig te houden. Ik behoor daar trouwens ook toe.

De concretisering van de bepalingen met betrekking tot het vangnetprincipe wordt momenteel uitgewerkt. Bij die uitwerking worden de energiehuizen en de banksector betrokken. Het doel is dat iedereen een energielening kan aangaan, als dat natuurlijk voor de persoon in kwestie lukt op het vlak van kredietwaardigheid.

De beslissing die op 19 mei 2017 genomen werd door de voltallige Vlaamse Regering, is trouwens een beslissing in uitvoering van het regeerakkoord, mijnheer Bothuyne, een beslissing die werd goedgekeurd door alle regeringspartijen. Op dat moment zat ik nog naast u op de banken in het parlement en heb ik het ook mee goedgekeurd. Ik voer nu uit wat wij allemaal hebben beslist in het regeerakkoord – niet meer, niet minder. Maar voor alle duidelijkheid: ik heb dat regeerakkoord niet onderhandeld, mijnheer Bothuyne. Het is in de eerste plaats een beslissing van CD&V en de N-VA, waar Open Vld heel loyaal aan meewerkt en uitvoert. Het is absoluut niet mijn intentie om de beslissingen van de voltallige Vlaamse Regering, die we collegiaal hebben genomen, mijnheer Bothuyne, met betrekking tot de hervorming van de energieleningen en de heroriëntatie van de energiehuizen, waar ik ook hard aan heb gewerkt om dat te kunnen laten beslissen in de Vlaamse Regering, nu weer om te draaien of in twijfel te trekken.

Wat de daling van het aantal aanvragen voor de Vlaamse energieleningen betreft: de cijfers moeten in perspectief geplaatst worden van de lage rente en de goedkope leningen bij de banken. De rente staat vandaag historisch laag. En nogmaals, verschillende banken zijn, naar aanleiding van de Klimaat- en Energietop in december 2016, ingegaan op de vraag om leningen aan te bieden onder de 2 procent. En als u de media goed hebt gevolgd, ziet u dat ze dat allemaal doen op dit moment. Het is dus een lager tarief dan de energieleningen van de energiehuizen.

De Vlaming heeft ook duidelijk gewacht met een leningsaanvraag tot de inwerkingtreding van de nieuwe voorwaarden voor de energieleningen op 1 oktober

2017. U weet perfect dat de voorwaarden voor de energieleningen verbeterd zijn, verlengd in termijn en verhoogd in bedrag, en dat een aantal mensen gewacht hebben op die verlenging.

En dat heeft te maken met het feit dat wij eerst nog een aantal zaken moesten doen en dat dat wat vertraging had opgelopen. Want als u goed kijkt, mijnheer Bothuyne, ziet u dat het aantal aanvragen in het vierde trimester van 2017 53 procent hoger ligt dan in het derde trimester van 2017. Dit toont duidelijk aan dat de mensen gewacht hebben tot de leningsbedragen werden verhoogd. En ook de energiehuizen zelf zullen dat de mensen hebben aangeraden.

Wat de daling van de renovatiekredieten bij de commerciële banken betreft, mijnheer Bothuyne – u weet dat ik een gewezen bankier ben en zelfs de commerciële leiding had van een bank – is het eerst en vooral zo dat dit natuurlijk cijfers zijn over het hele land. Ik vergelijk niet graag appelen met peren of bananen met citroenen. Ik zal de cijfers van heel België niet extrapoleren op Vlaanderen. Want daar zitten ook Wallonië en Brussel bij, die een andere politiek en een ander beleid voeren.

Verder lees ik in de rapportering door Febelfin ook dat in het eerste en in mindere mate in het tweede trimester een stijging van de kredietverlening merkbaar was en dat in de tweede helft van 2017 de kredietverlening wel daalde ten opzichte van de tweede helft van 2016, maar niettemin op een hoog niveau bleef. Verder moet er ook worden opgemerkt dat renovatiekredieten zowel in de vorm van een consumentenkrediet als in de vorm van een hypothecair krediet kunnen worden verleend. En dan kom ik terug bij de grote energetische renovaties, die niet noodzakelijk via een consumentenkrediet moeten gaan. Ze kunnen ook worden gefinancierd met een heropening van een bestaande kredietopening, mijnheer Bothuyne. Als je een hypothecaire lening hebt, kun je ook een wederopname doen. En je zou dom moeten zijn om dat niet te doen, de dag van vandaag. We zullen toch geen consumentenkrediet aangaan dat duurder is, dat veel korter in termijn is, als we een wederopname kunnen doen van een bestaand hypothecair krediet?

Het aantal hypothecaire kredieten is vorig jaar inderdaad licht gedaald, maar ook hier blijft het totaalbedrag aan hypothecaire kredieten op een recordniveau, en is het gemiddeld kredietbedrag trouwens ook gestegen, mijnheer Bothuyne. Bovendien geeft Febelfin in een rapport ook aan dat vooral kredieten voor de aankoop, de bouw of de aankoop met verbouwing van een woning het zeer goed deden in 2017.

De conclusie, zeer kort door de bocht, dat er een drastische daling is van de appetijt van de Vlaming om energetisch te renoveren, is niet correct. Integendeel zelfs.

U doet nu het voorstel, mijnheer Bothuyne, voor isolatieleningen bij woningen aan 1 procent. De beslissing van de voltallige Vlaamse Regering is genomen en ik voer die dan ook uit. Ik zal dus geen nieuwe speciale energielening aan 1 procent voor isolatie voorstellen. Ik zeg dus duidelijk: ik zal dat niet doen.

Tot slot geef ik antwoord op de twee vragen van de heer Danen in verband met de energiehuizen. De verschillen in de evolutie inzake toegekende energieleningen tussen de provincies onderling geeft aan dat andere, lokale of regionale elementen een rol spelen. Uit deze cijfers blijkt inderdaad dat in de provincie Oost-Vlaanderen aanzienlijk meer leningen werden verstrekt dan in de voorgaande jaren.

Mijnheer Gryffroy, vooraleer u de champagnekurken al laat knallen, wil ik even nuanceren, zonder afbreuk te willen doen aan de resultaten van Oost-Vlaanderen: zowel in 2015 als in 2016 lagen de cijfers inzake verstrekte leningen in deze provincie lager dan naar provinciaal bevolkingsaandeel kon worden verwacht, respectievelijk 7 en 2 procent.

Ik geef u wel op alle vlakken gelijk dat dit een prioriteit blijft. Meer en bredere communicatie speelt inderdaad een zeer belangrijke rol. Maar de stijging wordt door de Oost-Vlaamse energiehuizen zelf toegeschreven aan verschillende factoren, waaronder bijvoorbeeld de organisatie van groepsaankopen, zowel vanuit de provincie als de energiehuizen zelf, de personeelsbezetting, met invloed op sensibiliseringsacties en informatieavonden – waarschijnlijk zal het harde labeur van collega Gryffroy daarin ook een rol spelen – en afspraken met de vakorganisaties met het oog op eventuele doorverwijzingen.

Vanuit de Vlaamse overheid is er ook gecommuniceerd: er werd geüpdatete informatie gestuurd naar de communicatiekanalen van betrokken organisaties, bijvoorbeeld de distributienetbeheerders, de energiescanners en -snoeiers, Bouwunie enzovoort. Er werden ook initiatieven genomen om architecten en EPB-verslaggevers te informeren, zodat die de informatie rechtstreeks aan hun klanten kunnen doorgeven. Tot slot zijn de energieleningen ook onder de aandacht gebracht via de informatie- en communicatie-initiatieven van de energiehuizen zelf, de lening- en premiebrochure van het VEA en de website www.energiesparen.be van het VEA.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, u werd zelfs een beetje emotioneel. Ik had de indruk dat uw hart het bijna ging begeven toen u moest antwoorden op een simpele vraag over de energielening. Dat lijkt mij niet nodig.

Anderzijds, minister, zie ik in uw antwoord een paar zaken die niet helemaal met de waarheid lijken overeen te komen.

Het regeerakkoord is inderdaad het regeerakkoord. U wijkt daarvan af. Het regeerakkoord voorzag een actieverplichting met betrekking tot de energielening bij de netbeheerders. Dat is hier niet op die manier uitgevoerd. En uiteraard kan de regering altijd opnieuw een beslissing nemen als men vaststelt dat er op het terrein een aantal zaken fout lopen. En die vaststelling maken we met z'n allen. Febelfin heeft heel duidelijk aangegeven dat, wat betreft renovatie, de banklening achteruitgaan en niet vooruit, zoals u aangeeft. Febelfin heeft ook duidelijk aangegeven dat op termijn, minister, verwacht wordt dat de rentes zullen stijgen. En u hebt, denk ik, geen enkele garantie dat ook volgend jaar energieleningen vanuit de banken zullen kunnen worden aangeboden aan een rente die lager is dan 2 procent. Maar als u die garantie wel op zak hebt, zal ik ootmoedig toegeven dat u dat heel goed hebt onderhandeld.

U zegt dat de Vlaamse overheid geen bank is. Minister, ik kan alleen maar vaststellen dat de Vlaamse overheid en daarvan afhangende instanties bank zijn voor nagenoeg alles en iedereen: voor vzw's, cultuurhuizen, scholen, bedrijven, kmo's, gezinnen uit kwetsbare groepen wat betreft energierenovatie, en dat u enkel voor de middenklasse het financieringsinstrument voor energierenovatie wilt inperken.

Ik kan dat alleen maar vaststellen. De overheid is bank voor alles en iedereen behalve voor de middenklasse voor wat energierenovatie betreft. Wij kunnen dat alleen maar betreuren. U zegt inderdaad dat dit een collegiale beslissing is van de regering en dat die zal worden uitgevoerd. We hebben in dit parlement altijd dat aspect in vraag gesteld vanuit deze fractie en we zullen dat ook blijven doen. We rekenen daarbij op uw voortschrijdend inzicht en misschien ook dat van een aantal collega's. Dat zal niet voor vandaag zijn, dat is duidelijk, maar misschien wel voor de toekomst.

Wat de rol van de energiehuizen betreft, hebt u wel gelijk. Energiehuizen moeten effectief loketten worden die over heel Vlaanderen actief zijn samen met de lokale besturen, en nog veel meer dan vandaag moeten zij gezinnen aanzetten tot energierenovatie. We hebben op dat vlak een enorme achterstand. We doen het goed

wanneer het gaat over zonnepanelen, maar we doen het bijzonder slecht wanneer het gaat over de energieprestaties van ons verouderd woningpatrimonium. Het is een zeer belangrijke uitdaging voor u, minister, om daaraan tegemoet te komen. De rol van de energiehuizen moet echt worden versterkt samen met de lokale besturen, en we hopen dat u daar effectief snel werk van zult maken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat de energiehuizen vooral ook een ontzorgingsloket moeten zijn zoals u ook zegt, minister, maar u moet natuurlijk ook de middelen krijgen om dat te kunnen doen. Ik blijf het ook jammer vinden dat de andere doelgroepen dan de prioritaire de toegang tot de energiehuizen wat financiering betreft, wordt ontzegd. Wanneer men alles samen in één loket krijgt, kan dat makkelijker werken dan wanneer men op verschillende plaatsen terecht moet.

Uw voorganger heeft als eens verwezen naar Limburg, naar de DuwolimPlusleningen en die ook wel bewierookt, als ik me niet vergis. Daar is het wel zo dat men hogere bedragen ontleent, tot 40.000 euro voor energierenovatie. Het is een soort BENOvatieloket. Ik denk dat we van hun goede praktijken en wellicht ook van andere in Vlaanderen kunnen leren om ervoor te zorgen dat onze energiehuizen performantere loketten worden. Nu blijven zij ondanks alle communicatie en goede wil toch bij vele mensen onbekend. Veel mensen weten niet waar ze naartoe moeten. Als we dan zien dat bepaalde regio's beter presteren dan andere, kunnen we allicht ook leren van de instrumenten die zij bijkomend inzetten. Ik wil u oproepen om dat te blijven monitoren en te evalueren en om desgevallend van de goede praktijken te leren.

Ik ben realistisch genoeg om te veronderstellen dat u niet zult terugkomen op de doelgroep aan wie u de leningen geeft, maar ik hoop wel dat u op de versterking van de energiehuizen als ontzorgingsloketten extra wilt inzetten.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw zeer heldere antwoorden. Het zal de collega's niet verbazen dat ik dezelfde mening ben toegedaan.

Mijnheer Bothuyne, het is niet waar dat de overheid een bank moet zijn. Uw antwoord kan twee richtringen uitgaan. We kunnen een communistische regering worden die alles zelf in de hand kan nemen. Ik wil heel zeker alle departementen eens onder de loep nemen en bekijken of het kerntakendebat op zijn plaats is om een aantal bankachtige activiteiten eventueel over te laten aan de privésector. U weet ook dat er een jaarlijks bankenoverleg is tussen de minister van Economie van de verschillende entiteiten, ook van Vlaanderen, en de financiële sector waarbij nauwgezet wordt opgevolgd in welke mate de privékapitaalmarkt zichzelf voldoende openstelt om het investeringsritme in Vlaanderen hoog te houden.

Mijnheer Bothuyne, u houdt een pleidooi om die energieleningen koste wat het kost uit te breiden naar iedereen en niet alleen naar de precaire doelgroep, maar beseft u wel wat een gigantisch mattheuseffect dat genereert? Het is net de bedoeling dat mensen die niet zelf kunnen betalen en die vaak afhankelijk zijn van slechte woningen of precaire woningen, een stap vooruit kunnen zetten zodat zij uit de energiearmoede blijven. Als de overheid iets doet, dan moet ze dat vooral daar doen waar mensen geen toegang krijgen tot de private markt. Maar opnieuw, voor onze fractie is het heel duidelijk dat het niet de bedoeling is om de kapitaalmarkt te vervangen. Wij zullen ons dan ook blijven verzetten tegen het uitbreiden van de doelgroep.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Minister, als ik u daarnet heb horen zeggen dat de Vlaamse Regering al haar waarborgregelingen en investeringssteun zal stopzetten, dan hebben we in elk geval nieuws vandaag. Inzake omzet is de Vlaamse Regering in sommige sectoren zowat de grootste bank van het land, in een aantal gevallen ten goede en in een aantal gevallen ten kwade, maar ik ben heel benieuwd naar de evaluatie van de heer Schiltz daarover.

Ik sluit me in grote mate aan bij de heer Bothuyne. Ik detecteer een zekere spanning binnen de Vlaamse meerderheid, dat is alweer even geleden. Ik heb de indruk dat een aantal factoren elkaar aan het versterken zijn. Men klaagt over het feit dat de leningen die vandaag worden toegekend, in grote mate naar zonnepanelen gaan. Dat is op zich niet de bedoeling, maar dat is op zich ook niet fout, want ik dacht dat u met uw zonneplan voornamelijk veel meer zonnepanelen wilde. Stimuleren zou op zich dan ook geen kritiek mogen zijn. Ik denk dat een aantal van de alternatieve investeringen niet gebeuren door een gebrek aan advies. De leningen hadden in principe mensen naar de energiehuizen moeten lokken voor begeleiding, ondersteuning en advies van het soort waarvan een bank niet wordt geacht die te geven. Banken worden ook niet geacht competent te zijn om die te geven. Door het beperken van de doelgroep beperkt u ook de groep van mensen die naar de energiehuizen komen en zorgt u er mee voor dat een deel van de potentiële investeerders – of u die dan middenklasse of anders noemt – daar vandaag niet komt, en ook niet de nazorg, de begeleiding en de opvolging krijgt hoewel dat de bedoeling was van die lening. Het ging immers niet alleen over het geld, over de bancaire functie, maar ook over een adviesfunctie.

Trouwens, de heer Beenders en ikzelf hebben daarover een voorstel van resolutie ingediend dat straks nog op de agenda staat om te vragen dat u teruggaat naar het systeem waarbij er in schijven van 0 procent, 1 procent en 2 procent leningen kunnen worden toegekend aan de betrokken doelgroepen. Ik zie ook het probleem niet. Als iemand handig en verstandig genoeg is en vandaag een lager tarief kan krijgen dan dat van de Vlaamse Regering, dan zie ik het probleem niet. Dat betekent dat het niets kost aan de Vlaamse Regering. Als de bank dat aanbiedt, dan heeft die bank er een klant bij gewonnen. Als er concurrentiestrijd is, waarom niet? Ik ben het er wel mee eens dat uw momentopname dat er vandaag aan minder dan 2 procent kan worden geleend, niet noodzakelijk morgen of overmorgen nog zal gelden en dat de rol van de Vlaamse Regering wel degelijk blijft om dit met de nodige begeleiding te stimuleren, aan te wakkeren en op te jagen en dat dit niet de job van de banken is.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Bothuyne, we hebben het regeerakkoord inderdaad niet gevolgd. In het regeerakkoord staat ook 'enkel voor beschermde afnemers'. Als het van ons had afgehangen, dan hadden we het daarbij houden. Ongeveer een jaar geleden hebt u mij en leden van de oppositie benaderd met verhalen over gepensioneerden die geen hoog pensioen hebben en nog iets willen doen aan hun woning, maar bij de bank geen centen meer kunnen krijgen wegens hun leeftijd en hun inkomsten. We zijn dan constructief beginnen nadenken om ook hen de mogelijkheid te geven om via de energielening aan 0 procent te kunnen werken. We hebben iets uitgewerkt dat breder gaat dan het regeerakkoord als gevolg van voortschrijdend inzicht. Gezinnen met een gezamenlijk belastbaar inkomen van maximum 30.640 euro op basis van het inkomen van drie jaar geleden, kunnen ook werken aan 0 procent. We hebben dus een hele stap vooruitgezet.

Maar dit nu nog doortrekken en de 2 procent nog langer behouden … We kunnen veel discussiëren over cijfers. U hebt de cijfers opgevraagd op 11 januari. Ik heb ze opgevraagd op 26 januari. Uw cijfers zijn ondertussen publiek, dus ik kan ze consulteren. Ze wijken af van de cijfers die ik heb gekregen die nog niet publiek

zijn. Volgens de cijfers die ik heb gekregen, waren er 3460 energieleningen in 2017. U spreekt van 3680. Het totale bedrag dat werd ontleend, is bij mij 25 miljoen en bij u 29 miljoen. Daar is een discrepantie.

Ik heb ook gevraagd dat de kost is. We hebben deze discussie vorig jaar ook gevoerd. Er is een verschil, en ik weet niet waarvan dat komt. We zien dat de nettokost – dat zijn de uitgaven min de ontvangsten – in een 2016 1.175. 000 euro bedroegen en in 2017 1.085.000 euro, weliswaar voor een minder aantal leningen. Dat betekent dat de gemiddelde kost per lening stijgt van 267 euro naar 299 euro. Die kost is niet enkel de rentekost voor de 0 procent. De rentekost voor die 0 procent bedraagt 200.000 euro. En we hebben een kost van bijna 1,1 miljoen euro. Met andere woorden, de leningen kosten geld. We zijn bereid om dat te betalen voor de beschermde afnemers plus de uitbreiding die we hebben gedaan omdat dat onze taak is. Het is niet nodig om dat te doen voor de normale tweeverdieners of voor gezinnen met een normaal inkomen. Zij kunnen perfect bij de bank terecht aan heel simpele modaliteiten en dan kost ons dat geen 299 euro per lening.

Als we dat doortrekken zoals u komt te zeggen, dan hebben we hier straks een systeem uitgebouwd waarbij 10.000 mensen bij manier van spreken een lening afsluiten die ze perfect bij de bank kunnen afsluiten aan een kostprijs voor ons van 299 euro per lening. Ik ben bereid om de nettokost te betalen voor de groep van 0 procent, maar het is niet onze taak om te betalen voor die groep die perfect terechtkan bij de bank. De kostprijs is minstens even belangrijk en dat heb ik hier nog niet gehoord.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Ik wil allereerst nog een heel belangrijke opmerking maken die ik daarnet nog niet heb gemaakt. U weet net zoals ik dat er honderden miljoenen, zo niet miljarden, tientallen miljarden euro's op spaarboekjes staan. De mensen zijn momenteel koortsachtig op zoek naar een bestemming daarvoor. De markt van de tweede verblijven en de vastgoedmarkt stijgen. We zien ook nog een aantal andere alternatieve beleggingen. Ik probeer als minister van Energie mensen te overtuigen om ook te investeren in hernieuwbare energie, ook zonder leningen. Sommige mensen hebben helemaal geen lening nodig of willen zelfs geen lening. Ik ben jaren verkoopsleider geweest in de Westhoek. Dat is lang geleden. Ik kom nog uit een tijd waarin een lening aangaan voor zelfs een huis een huzarenstukje was, waarbij ik als verkoopsleider de plaatselijke agenten van mijn bank moest overtuigen want dat was 'not done'. Er zijn mensen die geld hebben liggen, die zich afvragen waarom ze dan zouden lenen. Mijnheer Gryffroy, ik heb begrepen uit vorige debatten dat u uw ramen hebt vernieuwd zonder een lening aan te vragen en zelfs zonder een premie aan te vragen. Met andere woorden, het aantal leningen zegt helemaal niets. Het kan een indicator zijn, maar een aantal leningen zit verstopt in wederopnames van hypothecaire kredieten. En een aantal mensen heeft beslist om hun spaarcenten te investeren in isolatie, in energie-efficiëntie om op die manier hun factuur naar beneden te halen, wat een onmiddellijk rendement geeft. Dat is een heel belangrijke opmerking.

Mijnheer Bothuyne, u hebt mij nog nooit emotioneel gezien. Dan zou u pas schrikken, denk ik. *(Gelach)*

Als u nu denkt dat ik emotioneel ben, dan hebt u het mis. Ik ben alleen maar overtuigd en heel sterk gemotiveerd om duidelijk te maken dat wat u vraagt, voor mij niet kan, eerst en vooral omdat er afspraken zijn binnen de meerderheid en dat u in feite met uw uiteenzettingen de ministers van uw eigen partij hier voor schut zet. We hebben een afspraak gemaakt. We hebben daar regeringen aan een stuk over gediscussieerd. We zijn teruggekeerd. We hebben een eerste lezing gehad, een tweede lezing, een derde lezing. En we zijn tot een afspraak

gekomen. Die afspraak is definitief bekrachtigd op 1 oktober 2017. Een goede drie maanden later begint u al te zeggen dat het niet werkt. Drie maanden later, mijnheer Bothuyne! Als mensen beslissen om te investeren, om iets aan te kopen of dingen te doen, dan doen ze daar langer dan drie maanden over. Ik vind dat niet correct. Neem me niet kwalijk dat ik dat zeg, maar ik vind dat niet correct. Een maatregel gaat in vanaf 1 oktober 2017 en u vraagt cijfers op tussen 1 oktober 2017 en december om te zeggen dat het aantal leningen over een heel jaar niet vooruit is gegaan, terwijl u vergeet te vermelden dat in het laatste kwartaal het wel degelijk goed was. U geeft cijfers aan een krant die dat in het groot brengt, zoals u het zelf bepaalt. U verzwijgt een aantal zaken die ook te distilleren zijn uit die rapporten, maar die u dan niet meegeeft.

Tot daar mijn duidelijke boodschap dat wat mij betreft het 'neen' is. Maar het staat u altijd vrij, mijnheer Bothuyne, om bij de andere collega's van de meerderheid een consensus te zoeken om een voorstel in te dienen om dat de wijzigen. U kunt het vragen aan de andere leden van de meerderheid, maar uit de verklaringen die ik daarnet heb gehoord, denk ik niet dat u enige kans op succes hebt. Inderdaad, in het regeerakkoord staan ook de netbeheerders, maar ik zal u eerlijk zeggen dat u in mij een zeer zware tegenstander zult vinden om dat naar de netbeheerders te brengen. Ook daar bestaat er een kerntakendebat. De kerntaak van de distributienetbeheerders is absoluut niet dat ze leningen moeten verstrekken aan mensen die een aantal werken willen laten uitvoeren. Dat is niet de taak van de netbeheerders.

Alles bij elkaar denk ik dat ik nog een aantal andere belangrijke boodschappen heb. Inderdaad, ik heb er ook voor gevochten om die energiehuizen een ontzorgingstaak te geven. Daar ben ik nu wel van overtuigd, mijnheer Bothuyne. Zou u daar nu niet beter voluit voor gaan en zeggen dat die energiehuizen volop hun werk moeten doen, niet alleen voor de sociaal zwakkeren. Dat gaat over 230.000 gezinnen in Vlaanderen! 230.000 gezinnen kunnen een lening krijgen aan 0 procent! 230.000, dat is bijna een kwart miljoen! Zouden we daar nu eens niet op focussen? Zouden we nu eens niet ons energiearmoedeplan effectief uitvoeren?

Ik ben het helemaal niet eens met de heer Tobback, die zegt: 'Als de andere mensen bij het energiehuis binnenkomen, en we kunnen hen overtuigen om te investeren, te ontzorgen en een aantal investeringen te doen, dan kunnen we ze in een klap ook wel een lening aanbieden. Zelfs als dat duurder is dan bij de banken, dan moeten we dat nog doen.' Dat is dus het allerlaatste wat we moeten doen: aan iemand die toevallig langskomt in een energiehuis, een duurdere lening van de overheid aansmeren, die ons dan nog geld kost, in plaats van hem gewoon door te sturen naar zijn eigen bank. Je kunt ook zeggen tegen die mens: 'Kijk, dit zijn de tarieven van de banken vandaag. Informeer u. Vraag een offerte op bij de andere banken. U zult goedkoper kunnen lenen dan hier bij ons vandaag.' Dat is typisch iets voor uw partij, mijnheer Tobback: verkoop de mensen gelijk wat, als je ze maar de indruk geeft dat je ze een cadeautje geeft. Echt waar, nu val ik helemaal van mijn stoel, hé. De overheid moet niet concurreren met de private sector. Dat is niet haar taak. U bent socialist, u hebt het recht om dat te zijn, maar deze regering is niet socialistisch. Zoveel is duidelijk. En als je dan concurreert met de private sector, zorg er dan ten minste voor dat je een aanbod doet dat beter is dan die private sector, maar verkoop aan de mensen geen kat in een zak.

Mijnheer Danen, ik denk dat ik wel op uw lijn zit. Ik denk dat wij moeten motiveren. Het staat de provincies en de gemeenten vrij om ook een duit in het zakje te doen. De provincie Limburg doet iets. Ik zie ook de stad Aalst in Oost-Vlaanderen dingen extra doen. Ik houd niemand tegen op lokaal vlak om initiatieven te nemen om de zaken vooruit te doen gaan. Dat is hun eigen zaak. Maar de Vlaamse overheid zal dat niet doen. Eén ding wordt wel vergeten: we hebben in de nieuwe energielening een bijkomende lening kunnen realiseren waar u zeer sterk vragende

partij voor was, mijnheer Bothuyne. Ik ben u daar tegemoetgekomen. Ik heb daar ook voor gevochten in de regering: geef aan de vzw's en aan de verenigingen de mogelijkheid om te lenen aan 1 procent. Ik hoor u daar nooit meer over, en dat vind ik jammer.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik ga u blij maken. Ik ging net iets zeggen over de uitbreiding van de energieleningen die wel door deze meerderheid werd gedaan. We zijn blij dat collega Gryffroy op dat vlak ook stappen heeft gezet. Bij de regeringsonderhandelingen was u zeer kritisch over de energielening 'tout court'. We hebben toen al een aantal zaken kunnen afspreken. Ondertussen zijn er nog uitbreidingen van de energielening afgesproken binnen deze meerderheid, onder andere naar verenigingen en vzw's. We hebben het daar een paar weken geleden in deze commissie nog over gehad.

Collega Schiltz, ik stel ook vast dat de Vlaamse overheid als financier optreedt in heel veel domeinen. Ik zie bijvoorbeeld dat minister Gatz een eigen energielening in het leven heeft geroepen. Ik zie dat minister Gatz zelfs een financieringsinstrument in het leven heeft geroepen om Vlamingen in staat te stellen om kunst aan te kopen. Ook daar is de Vlaamse overheid dus bank.

Ik zie deze minister Tommelein, die 20 miljoen euro uittrekt – heel terecht – om een financieringsinstrument in het leven te roepen om kmo's toe te laten te investeren in energie-efficiëntie. Ik zie deze regering, die inderdaad de Vlaamse energielening uitbreidt voor een grote sociale doelgroep, voor verenigingen en andere. Ik stel vast dat deze regering steeds meer financieringsinstrumenten in het leven roept. Vandaar dat ik ook zal blijven pleiten om ook voor de middenklasse een financieringsinstrument te behouden voor investeringen in energierenovatie.

Want we hebben geen garantie – en de minister heeft er inderdaad ook niets over gezegd – dat banken ook op langere termijn aan lage rentes energieleningen gaan verstrekken. We hebben nood aan alle mogelijke instrumenten die energierenovatie mogelijk maken, want het is een bijzonder belangrijk onderwerp dat ook ongetwijfeld in het Energiepact een plaats moet krijgen. Onze energie-efficiëntie moet beter.

Wat ons betreft, hebben we niet de luxe om instrumenten aan de kant te laten, maar moeten we alles gebruiken. Wij steunen u op dat vlak en op vele vlakken, zoals bijvoorbeeld voor de uitbreiding van de taken van de energiehuizen inzake ontzorging, maar ik denk dat we ervoor moeten oppassen dat we ons eigen instrumentarium niet te snel afbouwen. Dat geldt ook voor premies.

Trouwens, de dalende aanvragen voor energieleningen of -premies zijn inderdaad niet de enige indicator om na te gaan of de energierenovatie van woningen al dan niet in dalende lijn gaat. Ik stel ook vast dat het aantal aangevraagde vergunningen voor energierenovatie in dalende lijn gaat. Ook de bouwsector zelf geeft aan dat de interesse vanuit de private markt om te investeren in energierenovatie, op dit moment te laag is om onze doelstellingen te halen.

Minister, die energierenovatie en energie-efficiëntie moet echt 'top of mind' zijn in uw beleid. Het is dat al voor een stuk, maar het kan ongetwijfeld nog altijd beter. We zullen u daarvoor voorstellen blijven overmaken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, u zegt dat het aantal energieleningen niets zegt over het aantal energierenovaties. Dat klopt niet, denk ik, omdat het toch wel voor een stuk een indicator is.

Wat we wel zeker weten, is dat het aantal energierenovaties veel te laag blijft. Ik sluit me een beetje aan bij wat de heer Bothuyne zegt: alle indicatoren daarrond zijn niet goed. We renoveren in Vlaanderen veel te weinig op energetisch vlak en het gaat niet de goede kant uit. Ik zou u dus willen vragen om op dat punt nog een aantal tandjes bij te steken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.